

SPRÁVA
O ČINNOSTI A HOSPODÁŘENÍ
MATICE SLOVENSKEJ
ZA ROK 2012

A) SPRÁVA O ČINNOSTI

Aktivity Matice slovenskej boli v roku 2012 smerované k napĺňaniu ideového zámeru Roka Matice slovenskej 2012 – 2013. Úsilie odborných pracovníkov smerovalo k tomu, aby sa podarilo optimálne zladiť aktivity 150. výročia vzniku MS s dramaturgiou osláv 1150. výročia príchodu Cyrila a Metoda na naše územie. Preto mnohé aktivity začali v roku 2012 s vyvrcholením v roku 2013.

Sekretariát predsedu a správcu Matice slovenskej

Sekretariát zabezpečoval v roku 2012 úlohy v zmysle Stanov MS a svojho štatútu.

Sekretariát rovnako ako v minulosti zabezpečoval zasadnutia orgánov MS a prípravu materiálov na tieto rokovania. Pripravoval program predsedu a do 27.10. aj správcu MS. Podieľal sa na organizovaní celomatičných podujatí: Výstava k výročiu Franza Liszta, Okrúhly stôl slovenskej inteligencie, celonárodná púť na Devín, petícia za zachovanie súsošia štúrovcov. Od septembra organizoval odhalenie busty Antona Bernoláka a odovzdanie diplomov poslancom bývalého federálneho zhromaždenia.

Pracovníčky sekretariátu v Martine samostatne zabezpečujú kompletnú personálnu agendu pre všetky pracoviská MS. Zabezpečujú evidenciu všetkých zmlúv, evidujú dohody, ich prihlášky a odhlášky do Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní, štatistické zisťovania. Zabezpečujú pre všetkých zamestnancov MS zahraničné služobné cesty, vedú administratívnu agendu sekretárskych činností predsedu MS a jeho poradných orgánov, vedú registratúrne záznamy pre obe časti sekretariátu, spracovávajú dochádzku a ďalšie podklady na mzdy.

Oceňovanie matičných aktivistov v roku 2012 malo na starosti ČÚ MS. Od 1.12.2012 vstúpili do platnosti nové pravidlá udeľovania ocenení. Zatiaľ sa ich však nepodarilo celkom uviesť do praxe..

Dozorný výbor Matice slovenskej

Dozorný výbor Matice slovenskej v roku 2012 zabezpečoval najmä úlohy, ktoré mu vyplývajú zo zákona o Matici slovenskej a Stanov MS. Pri plnení úloh vychádzal z rámcového zamerania činnosti Dozorného výboru MS na roky 2010 až 2013 a zamerania kontrolnej činnosti na rok 2012, ktorých plnenie priebežne štvrtročne vyhodnocoval.

V priebehu roka 2012 Dozorný výbor MS uskutočnil štyrikrát riadne rokovanie, dvakrát mimoriadne rokovanie a dvakrát uplatnil proces hlasovania per rollam.

Na rokovanie Výboru MS predložil vyjadrenie Dozorného výboru MS k účtovnej závierke MS za rok 2011 a odporúčanie na vysporiadanie a zúčtovanie výsledku hospodárenia MS za rok 2011, ako aj informáciu o výsledkoch hospodárenia za rok 2011 v subjektoch, v ktorých má Matica slovenská akýkoľvek vlastnícky alebo finančný podiel.

Dozorný výbor MS v zmysle Stanov MS Hlava VII. čl. 5. písm. d) prijal závery, ktoré predložil ako upozornenie Výboru MS.

Vykonané kontroly v piatich domoch MS, v troch krajských radách MS a 3 záujmových a vedeckých odborov MS boli zamerané na hospodárenie s finančnými prostriedkami.

Riešil dvanásť podnetov, z toho päť v súvislosti s konaním krajských snemov MS a prijal osem stanovísk týkajúcich sa najmä porušenia Stanov MS.

Priebežne kontroloval hospodárenie s finančnými prostriedkami uloženými na účte Matice slovenskej pod. č.: 35-427362/0200.

Predseda a podpredseda Dozorného výboru MS sa aktívne zúčastňovali na rokovaníach orgánov MS a krajských snemov MS konaných v prvom polroku 2012, ako aj ďalších aktivít Matice slovenskej na rôznych stupňoch, na ktorých sa zúčastňovali aj členovia výboru.

Vedné ústredie Matice slovenskej (vedecká činnosť MS)

Matica slovenská po valnom zhromaždení MS (2010) vstupovala do mimoriadne zložitého, nesmierne kritického obdobia s ťažko riešiteľnými kauzami, v atmosfére podstatne narušenej spoločenskej dôvery, s krízovým stavom hlavných pilierov existencie MS – členského hnutia a vedeckej činnosti. Tieto reálne skutočnosti sa mimoriadne negatívne odrazili v celkovom postavení tejto vrcholnej celoslovenskej kultúrno-spoločenskej, národnej, integračnej a vlasteneckej organizácie v slovenskej spoločnosti. Táto situácia vyžadovala od vedenia MS sústredene, aktívne a cieľavedome sa vyrovnáť s týmto stavom a personálne, programovo zabezpečiť stabilizáciu vedeckých ústavov a odborov a v transformačnom procese tvorivo inovovať svoj vzťah k tradíciám, poslaniu a postaveniu MS a súčasným potrebám slovenskej spoločnosti, konštruktívne a angažovane prispievať k zvýšeniu vzdelanosti a úrovne kultúrno-spoločenského života, uplatňovaniu humanisticko-demokratických vzťahov v MS i v našej spoločnosti, upevňovaniu národného povedomia prehĺbením vlastenectva. Osobitnú pozornosť MS venovala Slovákom na národnostne zmiešanom území a spolupráci so Slovákami v zahraničí. Rámec na túto orientáciu MS vytvorili nové Stanovy a nový Program MS, prijaté na sneme MS v septembri 2011.

Významné postavenie vedeckej činnosti MS od jej vzniku, ktorá vo viacerých obdobiach mala dôležitú účasť v slovenskom vedeckom živote, zaväzovala a inšpirovala vedenie MS v nových, nádejnejších podmienkach, po Valnom zhromaždení MS (2010), hľadať takú koncepciu matičného programu vedeckej práce, ktorá by spĺňala požiadavky súčasnej úrovne slovenskej vedy a bola rovnocenným partnerom akademických pracovísk, prípadne aj ich alternatívou.

V tomto zameraní a priaznivej matičnej atmosfére bolo potrebné organizačne zabezpečiť celkovú transformáciu vedeckých ústavov a odborov a stabilizovať ich program, čo si vyžiadalo koncentrovať vedeckú činnosť a jej prezentáciu do sídla MS v Martine. Týkalo sa to najmä Slovenského historického ústavu a Krajského múzea, umiestnených v Martine vo vyhovujúcich priestoroch.

Organizačným, koordinačným a metodickým centrom vedeckovýskumnej a prezentačnej činnosti bolo **Vedné ústredie Matice slovenskej**, ktoré združuje riaditeľov vedeckých ústavov a predsedov odborov a každoročne pripravuje na vydanie vedecký zborník *Slovakistika* (Literatúra, Jazyk, Kultúra, Informácie). Na čele Vedného ústredia je **vedecký tajomník**, ktorý zabezpečoval úlohy vedného ústredia, udržoval pravidelný kontakt s vedeckými ústavmi a odbormi, dbal na dôsledné

plnenie ich programov a pomáhal riešiť aktuálne úlohy. Zároveň bol redaktorom zborníka Slovakistika, ktorý vyšiel v roku 2012.

Program vedeckovýskumnej, prezentačnej a kultúrno-spoločenskej činnosti MS zabezpečovali **vedecké ústavy**: Slovenský literárny ústav, Slovenský historický ústav, Krajské múzeum, Archív Matice slovenskej, Stredisko národnostných vzťahov, a **vedecké odbory**: jazykový, historický, národopisný a politologický. V uplynulých dvoch rokoch nedostatočne plnila svoje úlohy Vedecká rada MS.

Slovenský literárny ústav Matice slovenskej

Slovenský literárny ústav MS (ďalej len SLÚ MS) v roku 2012 riešil v roku 2012 riešil úlohy v zmysle zákona č. 68/1997 Z. z. o MS a zriaďovacej listiny v dvoch základných oblastiach:

- a) veda a výskum - vyprofilovali sa konkrétne projekty, ktoré doteraz neboli v pozornosti akademických, vedecko-pedagogických či kultúrno-osvetových inštitúcií,
- b) kultúra a osвета.

Na úseku vedy a výskumu SLÚ MS riešil najmä tieto úlohy:

- Slovenská literatúra v zahraničí s osobitným zreteľom na tvorbu krajanov (M. Bielik, Z. Bukovenová, K. Sedláková; prezentácia čiastkových výsledkov na literárnom snemovaní v júni 2012 v Novom Sade – M. Bielik);
- Slovenská literatúra v MS v 20. storočí (čiastkové práce všetkých pracovníkov SLÚ MS);
- Súčasná slovenská literatúra po roku 1989 (hlavný riešiteľ M. Grupač): Vypracovaný je komplexný návrh projektu a priebežná realizácia. Dopĺňanie databázy autorov podľa stanovených kritérií, vytváranie heslára s CV a krátkou literárno-kritickou poznámkou, taktiež budovanie databázy debutujúcich autorov od roku 1989 do roku 2011, zoznam literárnych súťaží a ocenených autorov v danom období (1989 – 2011).
- Príprava výskumného projektu Región v literárnej komunikácii (M. Gonda), ktorý vznikol na Katedre slovenského jazyka a literatúry Fakulty humanitných vied UMB Banská Bystrica
- Slovenské ev. a. v. gymnázium v Revúcej a Slovenská Matica v službách národa – súvislosti a dejinné peripetie (M. Bielik, Z. Bukovenová);
- Súčasné reflexie dolnozemskej slovenskej literatúry na Slovensku (M. Bielik);
- František Fuga (referát na seminár vo Vinnom v novembri 2012, M. Bielik);
- Referáty k pripravovanej konferencii k 200-ročnici Sama Tomášika;

Na úseku kultúry a osvety SLÚ MS pripravil viacero aktivít a to najmä:

- Kompletná príprava, zabezpečenie a realizácia 46. ročníka tradičného festivalu slovenskej literatúry, knižnej kultúry a umeleckého slova SLOVESNÁ JAR s hlavným programom 17. – 27. apríla 2012 a s VENCOM VÍŤAZOV 7. 6. 2012 s vyhlásením výsledkov súťaže Matičná esej;
- Kompletná príprava, zabezpečenie a realizácia vedeckej konferencie k 150. výročiu Prvého slovenského ev. a. v. gymnázia v Revúcej (14. 9. 2012);
- Práca v oblasti celoslovenských literárnych súťaží, hodnotenie súťažných príspevkov, účasť v porotách a i. (Literárny Kežmarok, Matičná esej, Ruže mojej duše – Sečovce, Bilingválne gymnázium M. Hodžu Sučany, Paulínyho Turiec, Hviezdoslavov Kubín, Horovov Zemplín, Jašíkove Kysuce, Literárna Senica L. Novomeského, O cenu Rudolfa Fabryho v Smoleniciach), príprava

- a vyhlásenie súťaže O cenu Š. Krčméryho, účasť na rozborových seminároch, príprava publicistických materiálov atď.
- Literárne besedy v Michalovciach (v rámci Horovovho Zemplína), v Župkove, v Zákopčí, v Kremnici, v Revúcej, v Martine a i.; účasť na Čitateľskom maratóne organizovanom Verejnou knižnicou Jána Bocatia Košice – 29. – 30. 5.; Čitateľský maratón v ZŠ Bell Amos Martin a i.
 - Príprava a realizácia internetového projektu – blogu o súčasnej slovenskej poézii: Slovenská poézia po roku 1989; www.slovakpoetry.wordpress.com.

Slovenský historický ústav Matice slovenskej

Slovenský historický ústav (SHÚ) MS realizoval v roku 2012 vedeckovýskumnú, publikačnú a popularizačnú činnosť v súlade s jeho poslaním, koncepciou a zameraním. Od 1. februára 2012 SHÚ bol personálne posilnený o troch odborných pracovníkov (Mgr. Vojtech Kárpáty, PhD., Mgr. Rastislav Molda, PhD., Mgr. René Škandík). Popri vedeckej činnosti bola pozornosť venovaná budovaniu materiálno-technického zázemia pracoviska, predovšetkým základom príručnej knižnice SHÚ MS.

SHÚ MS v spolupráci s HO MS vydal vo Vydavateľstve MS dvojčíslo Historického zborníka 23/2012 (213 str.) a pripravil do tlače Kalendárium MS, podieľal sa na príprave medzinárodnej vedeckej konferencie Matica slovenská v národných dejinách. Pracovníci SHÚ MS publikovali odborné a popularizačné príspevky, zúčastnili sa vedeckých a odborných konferencií, popularizačných prednášok (príloha).

Ústav v roku 2012 začal rozvíjať medzinárodnú spoluprácu, konkrétne s Vroclavskou univerzitou (Poľsko). Jej súčasťou je koordinácia výskumu slovacistík v archívoch a knižniciach Sliezska, spolupráca pri tvorbe periodík (Historický zborník) a neperiodickej literatúry, príprave vedeckých konferencií, bibliografií poľských slovacistík a slovenských polonistík, spolupráca pri príprave a výmene výstav. Slovenský historický ústav sa stal partnerom v medzinárodnej spolupráci inštitúcií, ktoré hľadajú rámce (legislatívne, metodické) novej katalogizácie a odborného spracovania zbierok uložených v tzv. domácich (privátnych) múzeách. Na Slovensku sa tejto problematike nevenuje nikto.

Počas dlhodobej práceneschopnosti riaditeľa SHÚ MS zastupoval vedecký tajomník MS prof. I. Sedlák.

1. Publikačná činnosť SHÚ MS v roku 2012 (práce, ktoré vyšli tlačou)

Vedecké štúdie a odborné články:

KÁRPÁTY, Vojtech: K niektorým otázkam účasti príslušníkov Národných milícií (NM) na kriminálnych deliktach na východnom Slovensku v roku 1945. In *Historica Carpatica*, 43/2012, s. 21-33.

KÁRPÁTY, Vojtech: Pred deväťdesiatimi rokmi vznikla Rodobrana. In *Národný kalendár*. Martin : Matica slovenská, 2012, s. 182-185.

KÁRPÁTY, Vojtech: Stredné školstvo v Trnave v rokoch 1939-1945 v zrkadle výročných správ. In *Sokolovič, P. (ed.): Trnava v rokoch 1939-1989*. Bratislava, 2012, s. 112-143.

KÁRPÁTY, Vojtech: Symbolika Hlinkovej gardy. In *Pamäť národa*, 4/2012, s. 3-24.

KÁRPÁTY, Vojtech: Zväz slovenských partizánov na východnom Slovensku v prvom roku svojej existencie(1945). In *Pamäť národa*, 2/2012,s. 17-34.

KÁRPÁTY, Vojtech: Spomienky poručíka Cyrila Bonča na oslobodzovanie Slovenska v rokoch 1918 – 1919. In: Historický zborník, 2012, roč. 23, č. 1 – 2, s. 80 – 89.

MAČALA, Pavol: Slovenský historický ústav. In Slavistika, roč. I/2012, s. 305-307.

MOLDA, Rastislav – SIROTOVÁ, Anna. Archetypálne, konfesijné a národné motívy sklenených vitráží Ľudovíta Fullu. In Fiala Szlavisták Budapesti Nemzetközi Konferenciája I. 1st Conference for Young Slavists in Budapest. Budapest : Eötvös Loránd University, Faculty of Humanities, Institute of Slavonic and Baltic Philology, 2012, s. 90-93.

MOLDA, Rastislav: Juraj Papánek (1738-1802) – autor prvých slovenských dejín. In Historický zborník, 2012, roč. 23, č. 1-2, s. 174-176.

MOLDA, Rastislav: „... kde Maďarka, tam hnev; kde Nemkyňa, tam faľeš; kde Cigánka, tam krádež“. Utváranie stereotypov o „iných“ v slovenskej cestopisnej a národopisnej literatúre 19. storočia. In Forum Historiae, 2012, roč. 6, č. 2, s. 147-164.

MOLDA, Rastislav: Mikuláš Dohnány (1824-1852) prvý slovenský historiograf revolučných rokov 1848/1849. In Historický zborník, 2012, roč. 23, č. 1-2, s. 176-178.

MOLDA, Rastislav: Neznáme cestopisy Jána Kollára. In Národný kalendár. Martin : Matica slovenská, 2012, s. 124-125.

MOLDA, Rastislav: Putovanie po slovanských krajinách. Cestopisná a cestovateľská činnosť štúrovskej generácie. In Historica Olomucensia, zborník prací historických, 2012, roč. 41, č. 2, s. 79-100.

MOLDA, Rastislav: Stereotypizácia Slovákov a Maďarov v cestopisnej a národopisnej literatúre slovenskej proveniencie 19. storočia. Na príklade stereotypu Slovákov ako mierumilovného a Maďarov ako horkokrvného národa. In Historický zborník, 2012, roč. 23, č. 1-2, s. 136-150.

ŠKANDÍK, René: Michal Bodický. In Historický zborník, 2012, roč. 23, č. 1-2, s. 179-182.

ŠKANDÍK, René: Pavol Valaský. In Historický zborník, 2012, roč. 23, č. 1-2, s. 171-173.

Recenzie:

MOLDA, Rastislav: Adam Votruba: Pravda u zbojníka. Zbojníctví a loupežníctví ve střední Evropě. Praha : Scriptorium, 2010, 500 s. In Historický zborník, 2012, roč. 23, č. 1-2, s. 166 – 168.

Popularizačné články:

KÁRPÁTY, Vojtech: Jediná zbytočná obeť Homolovho puču. In Slovenské národné noviny, 24.3.2012, s. 4.

KÁRPÁTY, Vojtech: Košická spomienka na Malú vojnu. In Slovenské národné noviny, 7.4.2012, s. 23.

KÁRPÁTY, Vojtech: Krvavý obraz slovenských vlastencov v košickom Schalkháze. In Slovenské národné noviny, 15.9.2012, s. 11.

KÁRPÁTY, Vojtech: Prešovské inferno 1944. In Extra plus, december 2012, s. 28-30.

KÁRPÁTY, Vojtech: Sprivatizované povstanie. In Extra plus, september 2012, s. 28-30.

KÁRPÁTY, Vojtech: Teror Leninových detí. In Extra plus, jún 2012, s. 28-30.

KÁRPÁTY, Vojtech: Uznávaný generál armády slovenskej mládeže. In Slovenské národné noviny, 4.7.2012, s. 10.

ŠKANDÍK, René: Keď sa drotársky regiment postavil proti cisárstvu. In Slovenské národné noviny, 3.9.2012, s. 19.

ŠKANDÍK, René. Na základný kameň Matice slovenskej klepal aj A. Dubček. In My : Turčianske noviny, 13.-19.11.2012, s. 6.

2. Aktívna účasť na vedeckých konferenciách

Vedecká konferencia Trnava v rokoch 1939 – 1945 (25. – 26. 4. 2012), V. Kárpáty: Stredné školstvo v Trnave v rokoch 1939-1945 v zrkadle výročných správ.

Medzinárodná vedecká konferencia Tradícia a prítomnosť misijného diela sv. Cyrila a Metoda (13. – 15. 11. 2012 Nitra), R. Molda: Reflexia tisícročného výročia príchodu Cyrila a Metoda v periodickej tlači slovenskej proveniencie.

Študentská literárnovedecká konferencia Túry do textúry (2. 5. 2012 Ružomberok), R. Molda: Stereotypizácia Slovákov a Maďarov v cestopisej a národopisej literatúre 19. storočia.

Medzinárodný bibliografický seminár (Kudowa – Zdrój, Poľsko, 26.–28.10. 2012), R. Molda, R. Škandík.

3. Prednášková činnosť

Kárpáty, V.: Strana šípových krížov (v rámci prezentácie zborníka Juh Slovenska po Viedenskej arbitráži 1938 – 1945), Rožňava 2. 5. 2012.

Kárpáty, V.: Dobrovoľníci v Malej vojne, Slovenské technické múzeum Košice 21. 3. 2012.

Kárpáty, V.: Politické spojenectvo Hlinka – Rázus, MO MS Brezno 6. 12. 2012.

Mačala, P.: Personalistická koncepcia pôvodu Slovanov, Kolégium KU Ružomberok 4. 12. 2012.

4. Iné odborné činnosti

Lektorská činnosť podľa potreby.

Organizačná pomoc iným útvarom a pracoviskám MS podľa potreby (napr. Škandík, R.: prepis meta-dát VHS nosičov pre Krajské múzeum MS, kontrola obsahovej správnosti Pracovných listov pre mládež (ISBN 978-80-8128-049-8) pre Informačné ústredie MS.

Krajanské múzeum Matice slovenskej

Vedecká a publikačná činnosť:

Vedecký zborník: Slováci v zahraničí roč. 29, 2012, 211 s. (zost. D. Zemančík a Z. Pavelcová). ISBN 978-80-8128-064-1.

Články

Zoznam publikovaných článkov v krajanských a slovenských periodikách:

- **Kanadský Slováčok** (Kanada)
 - č. 25/2012 (Verím, že nikdy nie je neskoro...)
 - č. 33/2012 (Na pôde domu Hronského)
 - č. 34/2012 (Stratený syn)
 - č. 44/2012 (Ako sa stať členom Matice slovenskej)
 - č. 45/2012 (KM MS a plány do r. 2013)
- **Život Turca (Slovensko)** – 2012 (Na počesť našim tradíciám)
- **Život** (Poľsko)
 - vyhlásenie súťaže Prečo mám rád..., č.11/2012
- **Slovensko**
 - č. 3/2012 (Stratený syn)
 - č. 4/2012 (Vianočný vinš, Z osláv 20. výročia Zväzu, Našice)
- **Ľudové noviny (Maďarsko)**

- č. 51/2012 (Vianočný pozdrav)
- č. 51/2012 (Zo sídla KM MS na prelome rokov 2012-2013)

- **Jednota (USA)**

- č. 5875/2012 (Vianočný pozdrav)

- **Wisconsin Slovak (USA)**

- zima 2012 (Zo sídla KM MS na prelome rokov 2012-2013)

- **Slovenské zvesti (Švajčiarsko)**

- č.4/2012 (Zo sídla KM MS na prelome rokov 2012-2013)

Články pracovníkov KM MS boli uverejnené i na webových stránkach krajských redakcií, na matičnej webovej stránke (články uvedené v zozname + články ***Strelí sa Matice slovenské, Návšteva Slovákov v Poľsku, Cez Nadlak, Vianočný koncert v MS, Prvá lastovička slovenským deťom v Rumunsku,...***).

Konferencie:

- vedecká konferencia v Nadlaku (Rumunsko)
- vedecká konferencia v Bratislave
- aktívna príprava medzinárodnej vedeckej konferencie Matica slovenská v národných dejinách
- aktívna príprava II. Kongresu slovanských matíc

Archívna činnosť, akvizície, knižnica KM MS, výpožičky a konzultačné služby:

- digitálna registrácia fondov KM MS, nanovo zaregistrovaných celkom 19 073 jednotiek (knihy, časopisy, audiovizuálny materiál)
- knižnica KM MS získala 512 akvizícií
- Archív KM MS akvizoval cca 400 položiek (USA, Austrália, Francúzsko)
- KM MS realizovalo cca 50 výpožičiek
- konzultácie a štúdium fondov KM MS v sídle KM MS využilo 7 bádateľov
- na webstránke KM MS sa inštalovala lišta s informáciami o výpožičných službách KM MS a s informáciami o fondoch KM MS pre bádateľov

Styková činnosť a príbuzné činnosti:

- vypracovanie databáz slovenských zahraničných inštitúcií, spolkov, jednotlivcov, Matíc, slovanských Matíc a redakcií krajských periodík pre komunikáciu so Slovákami v zahraničí
- výzva na spoluprácu a spísanie problémov, s ktorými by mohli KM MS a MS zahraničným Slovákom pomôcť

- **Zahraničné služobné cesty:**

2x Rumunsko (vedecká konferencia, prehliadka sólistov ľudových piesní)

2x Chorvátsko (oslavy 20. výročia vzniku *Zväzu slovanských Matíc* v Chorvátsku, *Dni slovenskej kultúry*)

1x Poľsko (*Dni slovenskej kultúry v Malopoľsku*)

1x Slovinsko (*Fórum slovanských kultúr*)

Z každej zahraničnej cesty pracovníci KM MS napísali články, ktoré boli uverejnené v médiách, urobili fotodokumentáciu, prerokovali spoluprácu s krajanmi a dohodli sa na ďalšej komunikácii a spolupráci. V Slovinsku spolu s Fórum slovanských Matíc pripravili pôdu pre II. Kongres slovanských Matíc a prijali závery z rokovania poplatné pre všetky slovanské Matice.

- **Pracovné návštevy KM MS v jeho sídle v Martine:** KM MS v roku 2012 prijalo návštevy jednotlivcov i inštitúcií z krajín Európy (Nemecko, Poľsko, Španielsko, Rumunsko, Chorvátsko, Srbsko, Maďarsko) i zámoria (Kanada, USA)
- celoročná komunikácia s krajanmi prostredníctvom emailovej pošty (vybavovanie aktuálnych žiadostí, poskytovanie a šírenie informácií)
- inovácia webstránky KM MS, s novou lištou **Oznamy KM MS** pre krajanov
- zabezpečenie učebníc pre deti z Rumunska a Chorvátska

Sprístupňovanie a lektorovanie expozície k životu a dielu Hronského:

- vytvorenie databázy všetkých slovenských MŠ, ZŠ, SŠ a vybraných katedier VŠ zo Slovenska a rozposlanie pozvánky do Domu J. C. Hronského na cca 4 000 kontaktov na celoštátnej úrovni
- vytvorenie prezentácií s didaktickými úlohami, vychádzajúce zo Štátneho vzdelávacieho programu a osnov škôl

prezentácie:

- dielo J. Mak pre SŠ
- Hronského tvorba pre najmenších (I. stupeň ZŠ)
- hodina dejepisu: dejiny MS (pre II. stupeň ZŠ)
- príprava a zostavenie scenára pre besedu k životu a dielu Hronského s jeho neterou M. Maculovou a autorom monografií o Hronskom A. Maťovčíkom a jej realizácia
- sprístupnenie a lektorovanie exkurzie pre cca 3 500 návštevníkov počas roku 2012

Organizácia podujatí a reprezentácia KM MS na podujatiach, styk so slovenskou verejnosťou:

Organizácia/spoluorganizácia podujatí v Dome J. C. Hronského:

- Noc H. CH. Andersena
- Veľkonočná kraslica
- Slovesná jar
- Škola tanca
- Scénická žatva
- Poetická jeseň
- Tradičná turčianska kuchyňa
- Turčianski olejkári
- Autobus dobrej vôle
- príbehy zo spomienkového cyklu Matka a syn
- uvedenie knihy From under the American Snowdrifts (G. M. Petrovský)
- uvedenie kníh Bernolák a Päť slovenských rodov (M. Tkáč)

Účasť na podujatiach:

- výstava insitného maliara z Vojvodiny Michala Geržu
- odhalenie sochy J. C. Hronského v Kremnici
- účasť na podujatiach Paláriková Raková a Prehliadka ochotníckych divadiel Aničky Jurkovičovej v Novom Meste nad Váhom
- zabezpečenie výstavy pre III. ročník Evanjelických dní v Lučenci

Udelenie pamätných medailí:

Pri príležitosti osláv 20. výročia svojho vzniku dostal *Zväz Slovákov* v Chorvátsku zlatú medailu MS. Na festivale ochotníckych divadiel A. Jurkovičovej v Novom meste nad Váhom bola udelená zlatá medai-

la MS najlepšiemu súboru zo zahraničia. Spolu so spolkom Francúzsko-slovenského priateľstva MS ocenila pamätnou medailou folklórny festival v Detve a v Hrušove, Jaroslava Ševčíka in memorian a folklóru skupinu v Hrušove.

Spolupráca s organizáciami a záujmovými útvarmi v roku 2012:

Počas roka KM MS spolupracovalo s *Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí*. Celoročne KM MS realizovalo kontakty s *Metodickým centrom pre Slovákov žijúcich v zahraničí UMB*, s ktorým v budúcom roku bude spolupracovať na niekoľkých projektoch. V niektorých otázkach KM MS oslovilo i Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky.

Celoročne KM MS spolupracovalo s českým spolkom, bulharským spolkom, maďarským spolkom, fotoklubom a univerzitou III. veku v Martine.

Archív Matice slovenskej

Archív Matice slovenskej v roku 2012 nadviazal na všetky druhy odborných archívnych činností a plnil aj úlohy, ktoré priamo súviseli s Archívom MS ako vedeckým, resp. odborným pracoviskom Matice slovenskej.

Archív MS sa v rámci štruktúry pracovísk MS priamo podieľal na prípravách aktivít a činností MS v jubilejnom roku 150. výročia založenia Matice slovenskej. Medzi najdôležitejšie aktivity zaradujeme realizáciu projektu na reštaurovanie dokumentov MS s názvom *Poznaj svoje dejiny – reštaurovanie a prezentácia vzácných dokumentov z 19. stor. k vzniku Matice slovenskej* a prípravu projektu s názvom DIGITÁLNY ARCHÍV MATICE SLOVENSKEJ.

Z archívnych činností Archív MS v záujme skvalitnenia správy registratúry a evidovania registratúrnych záznamov v MS navrhol Archívny poriadok Matice slovenskej.

Akvizícia a preberanie registratúrnych záznamov

V oblasti akvizície Archív Matice slovenskej nadviazal na svoju predchádzajúcu činnosť a realizoval 17 akvizícií. Väčšina akvizícií, spolu 15, bola zrealizovaná darom od externých darcov. Zo zahraničia boli do Archívu MS darované dokumenty v troch akvizíciách, a to osobná pozostalosť vo forme originálnych dokumentov po *Jánovi Gécim*, krajanskom pracovníkovi a publicistovi z Nemecka, ďalej kópia dokumentu o uzákonení zástavy *Zahraničnej Matice slovenskej* s podpisom tvorcu Msgr. Františkom Fugom z Kanady a vzácne kópie archívnych dokumentov z 19. stor. z Haus-, Hof- und Staatsarchiv vo Viedni, ktoré sa viažu na *založenie Matice slovenskej* a *čestný odznak Zahraničnej Matice slovenskej* (dar Milana S. Ďuricu). Darované dokumenty zo Slovenska reprezentujú predovšetkým originálne dokumenty osobnej pozostalosti slovenského pedagóga a amatérskeho astronóma *Františka Longauera*, podobne dokumenty dlhoročného vedeckého pracovníka Matice slovenskej a riaditeľa Pamätníka slovenskej literatúry MS *PhDr. Michala Eliáša, CSc.*, a originálne fotografie slovenských dejateľov 20. stor. od fotografa *Euarda Ďuďu*. Ďalšími dokumentmi boli doplnené prírastky k už existujúcemu osobnému fondu *Adolfa Kobelu*.

Obohatené boli aj dve fondové oddelenia: *Matica slovenská I (1857) 1863 – 1875 (1912)* kópiami darovaných dokumentov zo Štátneho archívu v Bytči z fondu Turčianska župa II 1862 – 1918 a *Matica slovenská II 1919 - 1948* legitimáciou zakladajúceho člena MS. Zbierky Matice slovenskej boli rozšírené o prácu o *Pavlovi Dobšinskom*, o tlač *posledného odkazu Msgr. Jozefa Tisa* slovenskému

národu, o *kroniky čitateľských táborov* učňovskej mládeže a o fotografie z *pozostalosti kultúrno-osvetového pracovníka a ev. kňaza Dr. Ladislava Jurkoviča*. Cenným darom je aj olejomaľba portrét martinského podnikateľa a národnokultúrneho pracovníka *Jozefa Fábryho* od akademického maliara *Karola Miloslava Lehotského*. K darom Matice slovenskej pribudla mapa *Drevené chrámy v slovensko-poľskom pohraničí*.

Kúpou boli zrealizované 2 akvizície, a to: olejomaľba akademického maliara *Milana Thomku Mitrovského Sobotička nedela, bodaj's priletela* a originálne voľné grafiky od ilustrátora, grafika *Jaroslava Vodrážku* (z rozpočtu Matice slovenskej).

S akvizíciou Archívu MS a prevzatím registratúrnych záznamov súvisí aj dôsledná evidencia prírastkov v pomocnom akvizičnom súpise a v prírastkovej knihe.

Spracovávanie archívnych dokumentov

Archív MS v oblasti spracovávania dokumentov sústredil pozornosť predovšetkým na prvotné spracovanie dokumentov získaných akvizíciou, ktoré zaradil ako pozostalosti do jednotlivých osobných fondov, a to *Michal Eliáš (1934)*, *František Longauer (1899 – 1992)*, *Ján Géci (1925 – 1999)*, *Eduard Ďuďa (1939)* a ako prírastky k už existujúcim osobným fondom, a to *Jaroslav Vodrážka (1894 – 1984)*, *Adolf Kobela (1939)* a k fondovým oddeleniam MS *Matica slovenská I (1857) 1863 – 1875 (1912)* a *Matica slovenská II 1919 – 1948*. K *Zbierke rukopisných diel rôznej proveniencie* bola priradená práca o Pavlovi Dobšinskom, k *Zbierke dobovej tlače* posledný odkaz Msgr. Jozefa Tisa slovenskému národu, k *Zbierke písomností rôznej proveniencie* kroniky čitateľských táborov učňovskej mládeže, k *Zbierke pamätných dokumentov a pamiatkových predmetov* členský odznak Zahraničnej Matice slovenskej, k *Zbierke dokumentov o slovenskom živote v zahraničí* kópia dokumentu o uzákonení zástavy Zahraničnej Matice slovenskej, k *Zbierke fotografií a negatívov rôznej proveniencie* fotografie z pozostalosti Dr. Ladislava Jurkoviča a k *Zbierke výtvarných diel* olejomaľby od M. T. Mitrovského a K. M. Lehotského. Mapa *Drevené chrámy v slovensko-poľskom pohraničí* bola zaradená k *Darom Matici slovenskej*.

Zvýšenú pozornosť Archív MS venoval aj fondovému oddeleniu *Členské ústredie Matice slovenskej II a 1968 – 1978*, keď na základe dokumentov bol prepracovaný abecedný súpis miestnych odborov MS a klubov priateľov MS z rokov 1968 až 1969 (spolu 30 archívnych škatúl).

Archív MS sa venoval aj spracovaniu projektovej dokumentácie k budovám a stavbám Matice slovenskej a ďalším stavebným objektom, na činnosti ktorých sa Matica slovenská akýmkoľvek spôsobom v dejinách podieľala. Začiatkom roka bolo druhotne spracovaných a zaradených do príslušných fondov, resp. fondových oddelení MS 15 archívnych škatúl dokumentov. Okrem toho 60 archívnych škatúl nespracovaných archívnych dokumentov MS bolo roztriedených do fondových oddelení *Matica slovenská V 1968 - 1973*, *Matica slovenská VI 1974 - 1989* a *Matica slovenská VII 1990 – 1996*.

Archív MS venoval od začiatku roka zvýšenú pozornosť aj fotografickým dokumentom rozpracovaným a nespracovaným v *Zbierke fotodokumentačného materiálu Matice slovenskej od 19. stor. do 21. stor.* V súvislosti s blížiacim sa 150. ročným jubileom Matice slovenskej roztriedil doteraz rozpracované čiernobiele fotografie do 14 vecných podskupín - M1 – M14 a v ich rámci na 462 podujatí.

Revízia a ochrana dokumentov

Archív MS v roku 2012 venoval mimoriadnu pozornosť revízii a ochrane fotografických, ale aj písomných dokumentov. V úvode roka bola uskutočnená kompletná revízia spracovanej *Zbierky fotodokumentačného materiálu Matice slovenskej od 19. stor. do 21. stor.*

Zvýšenú pozornosť Archív MS sústredil na ochranu dokumentov novou formou, t. j. digitalizáciou. S Centrom vedecko-technických informácií (CVTI) v Bratislave pokračoval v spolupráci na užšej digitalizácii fotodokumentačnej zbierky (digitalizácia bez metadát), a tak je možné fotozábery v zdigitalizovanej forme používať aj na prezentáciu a poskytovanie bádateľom. Okrem toho CVTI už v predchádzajúcom roku pre Archív MS zoskenovalo 8 ks vzácných kníh z fondu *Matica slovenská II 1919 – 1948*. Digitalizáciu s CVTI sme realizovali zdarma s využitím nenávratných finančných prostriedkov z fondov z Európskej únie, ktoré získalo CVTI.

V roku 2012 bol schválený pod názvom *Poznaj svoje dejiny - reštaurovanie a prezentácia vzácných dokumentov k vzniku Matice slovenskej z 19. stor.* Cieľom projektu bolo zreštaurovať kvalifikovanými odborníkmi reštaurátormi vybrané poškodené vzácne originálne dokumenty zo 60. rokov 19. storočia. V spolupráci so Slovenským národným archívom a Slovenskou národnou knižnicou sa podarilo obnoviť do pôvodného stavu do 50 mimoriadne cenných archívnych dokumentov, spolu do 100 samostatných listov a niekoľko kníh. Súčasťou projektu bola aj výstava zreštaurovaných dokumentov pod názvom *Pamäť skrytá v dokumentoch*.

Sprístupňovanie archívnych dokumentov

Zámerom Archívu Matice slovenskej je sprístupniť matičné dokumenty čo najširšej verejnosti, a preto AMS svoje dokumenty neposkytuje bádateľom len vo vlastnej bádateľni, ale ich zoznamy prezentuje v spracovaných inventároch, resp. súpisoch aj na webovej stránke MS.

V bádateľni mal Archív MS kontakt osobný, korešpondenčný alebo telefonický s 357 bádateľmi, z toho zo zahraničia s 3 osobne a s 11 písomnou formou. Osobne bolo v bádateľni v roku 2012 zrealizovaných 149 návštev 59 bádateľov. Zo zahraničia v bádateľni študoval pedagóg Mgr. PhDr. Martin Votruba, PhD., pôsobiaci na Univerzite v Pittsburgu v USA na tému *Vysťahovalectvo do Pittsburgu*, pedagóg Hanuš Nykl, PhD. z Filozofickej fakulty Univerzity Karlovy v Prahe študoval dokumenty k monografii Nikolaj Onufrijevič Losskij z Českej republiky a pani Blanka Macháčková tiež z Českej republiky študovala genealógiu rodiny Vansovcov, v tom hlavne Teréziu Vansovú. Na štúdium bádateľom v Archíve MS bolo poskytnutých 73 238 písomných dokumentov,

Prezentačno-výstavná a publikačná činnosť

Prezentačno-výstavná činnosť Archívu MS bola naplnená predovšetkým dvoma výstavami – *matica slovenská 1863 – 2013* a *Pamäť skrytá v dokumentoch*.

Archív MS sa významne prezentoval aj audiovizuálnou formou – reláciou o Archíve MS na webe MS a niektorých regionálnych televíziách.

Archív MS sa podieľal aj na medzinárodnom projekte – prezentácii súkromnej korešpondencie vystáhaných osôb z rôznych európskych krajín do USA na prelome 19. a 20. stor.

Predarchívna starostlivosť, registratúrne stredisko Matice slovenskej, príručná registratúra Archívu MS

V tejto oblasti, t. j. v predarchívnej starostlivosti MS Archív MS začiatkom roka zabezpečil doinštalovanie nových staníc na niektoré pracoviská MS v Martine v záujme riadneho vedenia správy registratúry MS elektronicky.

Registratúrne stredisko MS sa snažilo preberať registratúrne záznamy do Archívu MS z jednotlivých pracovísk MS a z oblastných stredísk podľa svojich možností, hlavne v priebehu druhého polroka, po dokončení projektu na digitalizáciu. Do registratúrneho strediska MS boli prevzaté registratúrne záznamy z nášho pracoviska Archívu MS za rok 2002 a 2003, ďalej z OP MS v Prešove za

roky 1997 – 2007 a z DMS v Rožňave za roky 1992 – 1998 a rok 2000, takisto boli prebraté registračné záznamy z DMS v Liptovskom Mikuláši. Ku koncu roku 2012 bolo v registračnom stredisku MS uložených 339 registračných boxov a 68 šanonov dokumentov.

Knižnično-dokumentačné aktivity

Archív Matice slovenskej eviduje a katalogizuje publikácie MS a Vydavateľstva MS, s. r. o., v elektronickom programe CLAVIUS a ukladá ich do *Zbierky matičných kníh a periodík* a podobne eviduje a katalogizuje odborné publikácie do *Príručnej knižnice Archívu MS*. Do oboch získava publikácie a periodiká z nových vydaní MS, súčasne dopĺňa staré vydania, ktoré sa získavajú zväčša darom. Do *Príručnej knižnice Archívu MS* nakupuje odborné diela aj z externého prostredia.

Príručná knižnica Archívu MS má skatalogizovaných 1395 titulov kníh, t. j. spolu 1867 zväzkov, z toho v roku 2012 bolo skatalogizovaných 134 kníh. V *Zbierke matičných kníh a periodík* je skatalogizovaných spolu 1223 jednotiek Vydavateľstva MS, z toho je 732 kníh a 491 periodík.

Stredisko národnostných vzťahov Matice slovenskej

Stredisko národnostných vzťahov Matice slovenskej (ďalej len SNV MS) vykonáva činnosť na základe § 3 ods. 3 Zákona o MS, Hlavy XI. ods. 9 Stanov MS a príslušných ustanovení Programu MS.

SNV MS začalo pracovať v novom personálnom obsadení od 1. júla 2012. V sídle Matice slovenskej v Martine pracuje Mgr. Viliam Komora, riaditeľ, a detašované pracovisko SNV MS bolo vytvorené v Štúrove, kde pracuje Mgr. Margaréta Vyšná ako výskumná a vývojová pracovníčka a zástupkyňa riaditeľa.

1. Dokumentácia

1.1 Monitorovanie činnosti

Monitorovanie podujatí, činnosti a organizácií národnostných menšín a podávanie monitorovacích správ pre vedenie MS.

1.2 Dodržiavanie právnych predpisov

Analýza a oboznamovanie sa s právnymi predpismi v oblasti vzťahov Slovákov a národnostných menšín, a to predovšetkým s Ústavou SR, zákonom o štátnom jazyku a zákonom o používaní jazykov národnostných menšín.

Upozorňovanie vedenia MS na porušovanie právnych predpisov, ako aj na postavenie Slovákov na národnostne zmiešaných územiach.

Upozornili sme na realizáciu dvojjazyčných tabúľ na železničných a autobusových staniciach extrémistickými subjektmi maďarskej menšiny, čo nie je v súlade s platnými právnymi predpismi SR, je finančne nákladné a vytvára napätie medzi menšinami a Slovákami.

1.3 Ochrana slovenskej kultúry a duchovného života národa

Spolupráca, komunikácia a pomoc matičným subjektom pri podávaní podnetov na porušovanie a diskrimináciu Slovákov so zámerom posilňovania zjednocovania občanov SR bez ohľadu na národnostnú a jazykovú príslušnosť v záujme slovenskej štátnosti.

2. Spolupráca

Konzultovanie v oblasti ochrany Slovákov v jazykovo národnostne zmiešaných oblastiach Slovenska. Poskytovanie právneho a kulturologického poradenstva jednotlivcom, ako aj národným právnickým osobám v oblasti ochrany, používania a porušovania štátneho jazyka.

Komunikácia telefonickou a e-mailovou formou s verejnosťou, ktorá sa obracala s otázkami a podnetmi v oblasti práce na SNV MS.

2.1 Vnútromatičná

Vedeniu MS SNV MS poskytovalo monitorovacie správy, informovalo o aktuálnom dianí v národnostne zmiešaných oblastiach, pripravovalo podklady pre rokovanie predsedu MS so splnomocnencom vlády pre národnostné menšiny a pre vyhlásenie predsedu MS k pochodu za dvojaké občianstvo, ktorý bol v Košiciach na Deň Ústavy SR.

Vypracovanie podkladov pre listy predsedu MS niektorým ministerstvám vo veci vzťahov národnostných menšín a Slovákov v národnostne zmiešaných oblastiach, príp. porušovania právnych predpisov, návrhov na šetrenie finančných prostriedkov štátu a súvisiacej problematiky.

Vypracovanie a zaslanie listu pre domy a oblastné pracoviská, KR MS, OR MS a MO MS vo veci národnostných menšín, vzťahov a spolupráce menšín so Slovákami, dodržiavania a príp. porušovania právnych predpisov a možnosti konzultácií so SNV MS.

Rokovanie riaditeľa SNV MS s riaditeľom ČÚ MS, s riaditeľmi D MS a vedúcimi OP MS o spolupráci, vzťahoch národnostných menšín so Slovákami a dodržiavania príp. porušovania právnych predpisov v tejto oblasti.

2.2 Mimomatičná

SNV MS rokovalo a nadviazalo pracovné kontakty s Rusínskou obrodou Slovenska, ktorá sídli v Prešove. Vzniká spolupráca so Slovenským národným múzeom v Martine, predovšetkým s ich pracoviskami, a to s Etnografickým múzeom, Múzeom kultúry Rómov na Slovensku a Múzeom kultúry Čechov na Slovensku.

V rámci konzultačnej a poradenskej činnosti pre širšie a odborné zameranie SNV MS komunikovalo najmä s odborníkmi v oblastiach etnológie, práva, sociológie, histórie, pedagogiky a politológie, aby mohlo komplexnejšie spracovať a presnejšie sa orientovať v danej problematike.

3. Publikačná činnosť

Na základe monitorovania situácie v jazykovo zmiešaných oblastiach a komparácie s príp. štátmi, v ktorých štátotvorný národ tvoria národnostné menšiny na Slovensku a v rámci reciprocity, SNV MS pripravilo, spracovalo a publikovalo túto problematiku predovšetkým v Slovenských národných novinách. Príspevok o postavení Slovákov na južnom Slovensku za SNV MS bol publikovaný aj v Slovakistike a spracované sú dva príspevky pre pripravovaný zborník Politologického odboru MS.

4. Vedeckovýskumná a odborná činnosť

SNV MS pripravilo podklady pre publikáciu Etnická mapa južného Slovenska. Etnická mapa prehľadne informuje o počte slovenského obyvateľstva v jednotlivých obciach južného Slovenska, pričom jej príprava bude ukončená v roku 2013 a jej vydanie je naplánované na rok 2014. Priebežne SNV MS vypracúva dve koncepcie a metodiky ich aplikácie - Koncepcia starostlivosti o štátny jazyk predstavuje ucelenú a systematickú koncepciu starostlivosti o štátny jazyk s jej realizáciou najmä v matičných domoch, oblastných pracoviskách, miestnych odboroch a v Mladej Matici. Koncepcia

výchovy k vlastenectvu spočíva v konkrétnych opatreniach v rámci vnútorných matičných štruktúr, zakladá sa na úzkej spolupráci všetkých matičných subjektov, vrátane Mladej Matice.

Čiastočne SNV MS spracovalo a poskytlo MS komparatívnu štúdiu o štatistických ukazovateľoch v oblasti školstva, vyučovacieho jazyka a podmienok vzdelávania sa v materinskom jazyku majoritného a minoritného obyvateľstva na národnostne zmiešanom území Slovenska. Štúdia bude ukončená v I. polroku 2013.

Na konferenciu Politologického odboru Matice slovenskej „Exteritoriálne účinky maďarskej legislatívy s dôrazom na maďarský zákon o štátnom občianstve a volebné zákony“ SNV MS vypracovalo dva príspevky. Príspevok „Exteritoriálna maďarská legislatíva z pohľadu práva Slovenskej republiky“ bol prezentovaný na konferencii 18. decembra 2012 v Bratislave. Tento príspevok spolu s príspevkom „Nevyhnutná požiadavka národných tém pre južné Slovensko“ budú publikované v zborníku, ktorý by mal byť vydaný v roku 2013.

Záverom roka sa pracovníci SNV MS pripravovali na medzinárodnú vedeckú konferenciu Matice slovenská v národných dejinách zhromažďovaním, systematizáciou dokumentov a štúdiom odbornej literatúry k príprave referátov.

Záver

Hlavným zámerom činnosti a pôsobenia SNV MS bolo v zmysle zákona, stanov a programu MS koordinovať výskum a dokumentovanie vzťahov medzi slovenským národom a národnostnými menšinami, ktoré žijú v SR, a to v spolupráci s ostatnými pracoviskami MS. V tejto súvislosti sa SNV MS orientovalo najmä na domy a oblastné pracoviská na jazykovo zmiešanom území. Sledovalo sa aj dodržiavanie platných právnych predpisov, ktoré sa týkajú národnostných menšín, ich postavenia a práv, predovšetkým so zámerom na používanie jazyka národnostných menšín.

• • • **Vedecké odbory MS** • • •

Dôležité miesto, postavenie a význam vo vedeckej a prezentačnej činnosti MS majú **vedecké odbory**, ktoré na dobrovoľnom základe združujú profesionálnych vedeckých pracovníkov a záujemcov s vyhraneným tvorivým záujmom o problematiku vedeckého odboru. Činnosť vedeckých odborov koordinuje a hodnotí Vedné ústredie. Vedecké odbory úzko spolupracujú s vedeckými ústavmi, zúčastňujú sa ich podujatí a v rámci svojich programov realizujú aj vlastný výskum a prezentujú ho v matičných i mimomatičných zborníkoch a periodikách. Ťažiskom ich činnosti je však propagovať výsledky vedeckých poznatkov medzi širšou slovenskou verejnosťou v rámci cyklov prednášok, besied a pod.

Pri pohľade na personálne obsadenie odborných a vedeckých miest ústavov, aké nám zanechalo minulé markušovské obdobie bez výraznejších vedeckých osobností a narušených, alebo prerušených vzťahov s vedeckými inštitúciami na Slovensku, bolo potrebné personálne obsadiť vedecké pracoviská MS mladými, talentovanými, ambicióznymi a perspektívnymi pracovníkmi, ktorí pri zvýšenej starostlivosti o ich odborný rast môžu sa v krátkom čase plnohodnotne podieľať na plnení úloh pracovísk. Správnosť tejto orientácie ukázala skúsenosť Slovenského historického ústavu, kde nástupom celého nového vedeckovýskumného kolektívu sa uskutočnila transformácia ústavu vo všetkých oblastiach jeho činnosti a začala sa cieľavedomá, konštruktívna práca na programových zámeroch.

Podobnú skúsenosť má Archív MS prijatím ambiciózných mladých, kvalifikovaných pracovníkov; na túto cestu nastúpilo Krajanské múzeum a táto orientácia zrejme posilní vedeckovýskumnú činnosť Slovenského literárneho ústavu.

Dôležitou skúškou vedeckej úrovne a organizačných predpokladov vedeckých ústavov a odborov nastúpenej orientácie vo vedeckej činnosti MS boli odborné, vedecké a kultúrno-spoločenské podujatia v rámci Roka Matice slovenskej, 150. výročia Matice slovenskej, 150. výročia Prvého slovenského gymnázia, 250. výročia narodenia Antona Bernoláka a 1 150. výročia príchodu Konštantína a Metóda na naše územie. Všetkých podujatí Roka MS (2012-2013) sa aktívne a tvorivo zúčastnili vedecké ústavy a odbory (konferencie, semináre, výstavy, kultúrno-spoločenské podujatia, celonárodné i miestne zhromaždenia), pričom jedným z najvýznamnejších podujatí bude medzinárodná vedecká konferencia **Matica slovenská v národných dejinách** (február 2013).

Nastúpená cesta vedeckej a prezentačnej činnosti ústavov a odborov MS vytvára predpoklad, že zvolená orientácia je pre MS z hľadiska jej vnútorného i vonkajšieho postavenie, poslania a ustrojenia optimálna a perspektívna. Vytvára pre ústavy i jednotlivcov podmienky zaradiť sa na výrazné miesta v slovenskom vedeckom živote. Vedecká činnosť s členským hnutím MS môže v rozhodujúcej miere posilniť postavenie MS vo vedeckom poznávaní slovenskej identity, v šírení vzdelanosti, poznatkov o vlastných národných dejinách, upevňovaní národného uvedomenia, vlastenectva, slovenskej štátnosti, v rozvoji kultúrno-spoločenského života, ale najmä v integrovaní slovenskej spoločnosti a upevňovaní vedomia o jednotnom slovenskom národe. A v tom je veľká, nezastupiteľná šanca pre Maticu slovenskú, ktorá jej dáva možnosť osloviť všetky vrstvy slovenskej spoločnosti a pôsobiť na nich tvorivo, aktívne a cieľavedome.

Jazykový odbor Matice slovenskej

Hlavným cieľom činnosti odboru je účinne pracovať na prehĺbovaní poznania najdôležitejších etáp vývinu i súčasného stavu nášho národného jazyka, a tak prispievať k upevňovaniu národného a jazykového povedomia čo najširších vrstiev nášho národa, osobitne u príslušníkov jeho mladej a najmladšej generácie. Ide najmä o:

- popularizáciu výsledkov vedeckého výskumu slovenského jazyka (jeho spisovnej formy i nespisovných útvarov),
- pripomínanie výročí významných udalostí a osobností dejín slovenského jazyka,
- aktivity zamerané na zvyšovanie úrovne kultúry spisovnej slovenčiny vo verejnom jazykovom dorozumievaní.

Jazykový odbor Matice slovenskej sa v roku 2012 zameriaval na plnenie týchto základných úloh:

a) spolupráca s orgánmi štátnej správy a samosprávy, a to so zámerom ponúknuť im a v prípade ich záujmu realizovať podujatia zamerané na zvýšenie úrovne jazykovej kultúry vo verejnej jazykovej komunikácii (kurzy slovenského pravopisu pre pracovníkov administratívy, kurzy rétoriky, kurzy jazykové, aktívna práca v názvoslovných komisiách a pod.);

b) spolupráca s časopisom Kultúra slova, ktorého je spoluvydavateľom, so Slovenskými národnými novinami a regionálnou tlačou, a to so zámerom publikovať v nich príspevky o činnosti odboru;

c) spolupráca s vedeckými, kultúrnymi a školskými inštitúciami (napr. so Slavistickým ústavom Jána Stanislava SAV v Bratislave, Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave, katedrami slovakistiky na univerzitných fakultách, knižnicami, metodicko-pedagogickými centrami a osvetovými zariadeniami), a to na príprave a realizácii rôznych vedeckých a kultúrnych podujatí.

Matičným organizáciám (miestnym odborom, okresným a krajským radám MS, domom MS) a školám všetkých druhov a stupňov ponúkol a v prípade ich záujmu zabezpečil odborné prednášky s besedami na najrozmanitejšie témy týkajúce sa dejín slovenčiny i otázok jej fungovania v súčasnosti, napríklad:

- o všeobecných otázkach jazykovej komunikácie
- o základných otázkach jazykovej kultúry a jazykovej výchovy,
- z oblasti praktickej rétoriky,
- o slovenských nárečiach – prameni obohacovania spisovnej slovenčiny,
- o historickom a jazykovom povedomí (súčasný stav a perspektívy),
- o spisovnej slovenčine vo verejnom jazykovom styku,
- o jazykovej legislatíve a jej uplatňovaní v praxi,
- pri príležitosti významných výročí udalostí a osobností dejín i súčasného obdobia fungovania slovenského jazyka.

Členovia výboru JO MS organizujú besedy so žiakmi základných a stredných škôl o jazykovej kultúre a jazykovej politike (zákon o štátnom jazyku). Na svoju činnosť odbor využíva rôzne formy, najmä prednášky, besedy, publikačné a organizačné aktivity, poznávacie exkurzie.

Predsedička JO MS R. Hlavatá je členkou redakčnej rady vedecko-popularizačného časopisu pre jazykovú kultúru a terminológiu Kultúra slova, orgánu JÚĽŠ SAV, JO MS a Ústrednej jazykovej rady MK SR.

Člen JO MS J. Glovňa je členom Ústrednej jazykovej rady, poradného orgánu Ministerstva kultúry SR. Členmi ÚJR sú aj ďalší členovia JO MS: J. Kačala (predseda), K. Buzássyová (podpredsedníčka), L. Bartko, J. Dudášová a A. Ferenčíková.

L. Bartko je členom Ústrednej jazykovej rady, poradného orgánu MK SR, členom jazykovednej sekcie vedeckej rady Národného inštitútu slovenského jazyka a literatúry MS, v mieste svojho pôsobenia aktívnu činnosť vyvíjal aj ako člen Mestskej názvoslovnej komisie v Prešove a Názvoslovného zboru Správy katastra Prešov, Katastrálneho úradu v Prešove

A. Ferenčíková je členkou ÚJR, členkou organizačného výboru súťaže pre žiakov ZŠ a SŠ Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko. Je tiež členkou vedeckej rady Matice slovenskej a členkou redakčnej rady časopisu Kultúra slova.

J. Lomenčík je členom ÚJR a každoročne je členom odbornej komisie súťaže Šaliansky Maľko (okresné, krajské kolá).

Členovia JO MS sa venujú vedeckej a odbornej publikačnej činnosti, publikujú o. i. štúdie z problematiky jazykových kontaktov, jazykovej typológie a dejín slavistiky, aktívne sa zúčastňujú na vedeckých konferenciách, sú autormi lektorských posudkov na vedecké monografie, sú členmi redakčných rád periodík Slavica Slovaca (J. Dudášová), Kultúra slova, Zborník Matice slovenskej. Jazykoveda (L. Bartko), podieľajú sa na jazykovokorektorskej a redakčnej činnosti.

Členovia JO MS sa dňa 28. júna 2012 zúčastnili na exkurzii v Martine.

JO MS je otvorenou organizáciou, ktorá plánuje v ďalšom období pokračovať v doterajšej činnosti a ktorá sa bude venovať najmä jazykovej kultúre, pričom svoju činnosť bude realizovať v školských, kultúrnych a vedeckých inštitúciách. Zároveň plánuje rozšíriť svoje pôsobenie aj do ostatných regiónov Slovenska a zároveň získavať nových členov predovšetkým z radov mládeže.

Historický odbor Matice slovenskej

V súlade s plánom aktivít Historického odboru Matice slovenskej na rok 2012 s výhľadom na 2013 sa mal HO MS podieľať na týchto aktivitách:

Vedecké podujatia:

- Vedecká konferencia „**Anton Bernolák a bernolákovci v slovenskej historiografii**“
Bratislava – október 2012 (možní referujúci: E. Brtáňová, M. Bednárová, A. Maťovčík, Kačírek, M. Lopatková, M. Dobrotková, E. Fordinálová.

Z objektívnych príčin sa konferencia presúva na rok 2013.

- Podieľanie sa na podujatí: „**Matica slovenská v slovenských národných dejinách**“ (26. – 27. február 2013 – prípravné aktivity 2012). Členovia HO MS referovali ako referenti na tieto témy:
 - Misia Konštantína a Metoda na našom území a jej ohlas v slovenskom národnom živote a v Matici slovenskej (P. Mulík)
 - Veda v MS v rokoch 1863 – 1875 (R. Marsina)

Plánovaná edičná činnosť:

- Spravodliví medzi národmi na Slovensku (zost. Peter Mulík) – publikácia bude vydaná v spolupráci MS a ÚPN v roku 2014.
- Edícia prameňov k cyrilo-metodskej problematike (jeseň 2013)
- Spolupráca pri príprave periodika Historický zborník č.1-2/2012 (P. Mulík, I. Petranský, R. Letz, A. Hrnko a ďalší)

Vedecko-populárne podujatia:

- Matičná myšlienka a priama línia slovenských dejín (prednáška pre verejnosť s diskusiou) – P. Mulík
- Jonáš Záborský a jeho historické dielo (prednáška pre školy s diskusiou)
- Anton Bernolák a bernolákovci v slovenskej historiografii (prednáška pre verejnosť s diskusiou) – R. Marsina
- Misia Konštantína a Metoda a cyrilo-metodská tradícia (prednáška pre verejnosť s diskusiou) – P. Mulík

Cena Daniela Rapanta:

Cenu Daniela Rapanta v roku 2012 rozhodol výbor HO MS udeliť prof. PhDr. Eve Fordinálovej, CSc. Udelenie CDR sa uskutočnilo 27. apríla 2012 o 15.00 v Jozefínskej knižnici Matice slovenskej na Grösslingovej 23 v Bratislave.

Politologický odbor Matice slovenskej

V roku 2012 podal Politologický odbor MS na grantovú agentúru MS štyri projekty:

- alternatívnu Súhrnnú správu o stave Slovenska, ktorá mala mať 15 kapitol a ktorej rozpočet mal byť 5500 eur,

- Politologickú prílohu MS v SNN Res publica, ktorá s veľkým úspechom vychádzala v rokoch 2007 – 2011
- Konferenciu o Exteritoriálnych účinkoch maďarskej legislatívy,
- Konferenciu o zmenách volebných zákonov a inštitúte referenda.

Koncom novembra sa podpísala zmluva o podpore projektu a začiatkom decembra boli na tento projekt poskytnuté prostriedky s tým, že ich treba vyčerpať do konca roka a vyúčtovať do 15.1.2013. Z toho dôvodu sa uskutočnila len jedna konferencia - **Exteritoriálne účinky maďarskej legislatívy s dôrazom na maďarský zákon o štátnom občianstve a volebné zákony.**

Konferencia Politologického odboru MS

Téma – Exteritoriálne účinky maďarskej legislatívy s dôrazom na maďarský zákon o štátnom občianstve a volebné zákony

Mgr. Roman Michelko – Dlhodobé koncepty maďarskej politiky a aktuálna politická stratégia maďarskej vlády

Mgr. Ľudovít Števkó - Exteritorialita maďarských zákonov a jej odraz v slovenskej politike a médiách

Mgr. Viliam Komora - Exteritoriálna maďarská legislatíva z pohľadu práva Slovenskej republiky

PhDr. Pavol Mikula - Exteritoriálne aspekty legislatívy MR a ich reflexia politickou reprezentáciou SR

Jozef Darmo - Maďarská politika – menšiny v okolitých štátoch, ako piata kolóna

akad. maliar Viliam Hornáček - Poučenia z vyše 1100-ročného susedstva s Maďarmi

Príspevky z konferencie sú k dispozícii a plánuje sa vydať zborník z tejto konferencie.

Ostatné odbory do uzávierky správy o činnosti a hospodárení svojej správy nezaslali.

Členské ústredie Matice slovenskej

Spolu **35 pracujúcich teritoriálnych pracovísk MS** plnilo v zmysle zákona o MS úlohy ochrany, prezentácie kultúrneho a národného dedičstva.

Členské ústredie MS

Vychádzajúc zo zákona o MS plnilo **Členské ústredie MS úlohu registrácie a vedenia evidencie miestnych odborov MS**. V priebehu roka 2012 sa zrealizovala celková databáza údajov o jednotlivých odboroch, pracovníci členského ústredia sa zamerali na prípravu metodických materiálov pre aktívne fungovanie miestnych a záujmových odborov, okresných a krajských rád, oblastných stredísk a na prípravu kalendára významných výročí a podujatí, o ktorý sa členská základňa opierala pri organizovaní svojich podujatí. Zabezpečilo sa vytlačenie členských preukazov.

Členské ústredie MS v roku 2012 rozpracovalo tri koncepcie starostlivosti o členskú základňu.

Základnou úlohou **Koncepcie rozvoja domáceho a zahraničného členstva v MS** je oživovanie členskej základne. Prijatím nových Stanov MS sa zriadilo zakladajúce a podporujúce členstvo MS, ktoré symbolicky nadväzuje na inštitút zakladajúcich členov Matice slovenskej od roku 1863 do roku 1873. K 31. 12. 2012 ČÚ MS evidovalo 30 zakladajúcich členov.

Koncepcia rozvoja siete oblastných stredísk MS je **jednoznačným východiskom zmeny nepriaznivého stavu siete DMS a OP MS. Oblastné strediská musia rozvíjať intenzívnejšiu spoluprácu s ostatnými profesionálnymi pracoviskami MS**. Naopak cenná bola spolupráca s inštitúciami štátnej

správy i samosprávy, najmä vo vzťahu k mladej generácii v cykloch Osobnosti a udalosti národnej a matičnej histórie.

Koncepcia rozvoja Členského ústredia MS vychádza z toho, že Členské ústredie MS ako **koordinačný orgán musí rozvíjať každodennú systematickú prácu s miestnymi odborami MS**. V tomto procese dôležitú úlohu musia zohrávať Domy a oblastné pracoviská Matice slovenskej, musia svoju činnosť zamerať na oživenie pasívnych odborov a vytváranie priaznivých podmienok na zakladanie nových miestnych odborov a na priebežnú materiálnu, metodickú a propagačnú pomoc miestnym odborom.

Členské ústredie v zmysle Stanov MS registrovalo k 31. 12. 2012 29 939 členov, tzn. v miestnych, záujmových, vedeckých odboroch, v odboroch Mladej Matice, individuálnych členov, zakladajúcich a kolektívnych členov. ČÚ MS eviduje 708 miestnych odborov MS, z toho 462 aktívnych, 48 Odborov Mladej Matice, z toho 33 aktívnych, a 13 ostatných záujmových a vedeckých odborov. Kolektívnych členov pri MS je 15 a individuálnych členov registrovaných priamo ČÚ MS, ktorí nie sú členmi v žiadnom odbore MS, je 60.

V činnosti domov a oblastných pracovísk MS v roku 2012 dominovali mnohé verejnosťou uznávané a navštevované podujatia, celonárodné zhromaždenia, vrcholné matičné podujatia venované významným udalostiam a osobnostiam slovenských dejín. Sú to mnohé kultúrne, vzdelávacie, športové i spoločenské podujatia, ktoré reprezentujú celý rozmer matičnej práce uskutočňované počas celého roka v obciach i mestách Slovenska.

Pri domoch MS rozvíjajú pravidelnú činnosť rozličné matičné súbory záujmovej umeleckej činnosti, profesionálnych sekcií a záujmových klubov umeleckej činnosti, činnosť rôzne krúžky a skupiny technickej tvorivosti.

Nezanedbateľná a žiadaná je aj **práca so študujúcou stredoškolskou a vysokoškolskou mládežou** (besedy, semináre, premietanie filmov, výstavy fotografií, obrazov, vychádzky do prírody, autorské súťaže a prehliadky, ukážky a rekonštrukcie veľkonočných, vianočných a prvomájových tradícií, zvykov a obradov a pod.).

Významná pozornosť sa venovala výročiam **osobností regionálneho významu** s dôrazom na osobnosti a dejateľov literárneho, dramatického, vedeckého i národného života z minulosti aj z prítomnosti.

Miestne odbory MS

Základom činnosti miestnych odborov MS je konanie prednášok a besied o osobnostiach a udalostiach národnej histórie, kultúry a verejného života, organizovanie literárnych, výtvarných a hudobných súťaží detí a mládeže, športových turnajov a podujatí.

Dôležitou súčasťou práce miestnych odborov MS je spolupráca a starostlivosť o kolektívnych členov – spevácke zbory a súbory, folklórne skupiny a súbory detí, mládeže a dospelých, rôzne tanečné a hudobné zoskupenia.

Rozvoju spoločenského života a upevňovaniu medziľudských vzťahov napomáha organizovanie stretnutí členov miestnych odborov Matice slovenskej z opačných strán Slovenska formou **matičných mostov sever – juh**.

Matičné hnutie v roku 2012 predstavovali:

I. Domy Matice slovenskej:

Bratislava, Banská Bystrica, Dubnica nad Váhom, Dunajská Streda, Filákov, Galanta, Košice, Komárno, Levice, Liptovský Mikuláš, Lučenec, Michalovce, Nitra, Rimavská Sobota, Rožňava, Spišská Nová Ves, Snina, Šurany, Žilina

II. Oblastné pracoviská:

Bardejov, Brezno, Čadca (obnovená činnosť), Holíč, Kráľovský Chlmec, Nové Zámky, Poprad, Prešov, Prievidza, Šamorín, Topoľčany, Trebišov, Stropkov, Štúrovo, Veľký Krtíš, Vranov nad Topľou, Zvolen

III. Miestne odbory Matice slovenskej:

Banskobystrický kraj 122 (z toho 76 aktívnych), Bratislavský kraj 33 (z toho 23 aktívnych), Košický kraj 119 (z toho 84 aktívnych), Nitriansky kraj 128 (z toho 90 aktívnych), Prešovský kraj 113 (z toho 78 aktívnych), Trenčiansky kraj 65 (z toho 36 aktívnych), Trnavský kraj 51 (z toho 34 aktívnych), Žilinský kraj 77 (z toho 41 aktívnych)

IV. Záujmové a vedecké odbory:

Divadelný, Environmentálny, Historický, Hudobný, Jazykový, Mladá Matica, Národohospodársky, Národopisný, Pedagogický, Politologický, Sclavisimo, Športový, Vlastivedný (novovzniknutý odbor), Výtvarný.

K podujatiam, ktoré matičiari každoročne pripravovali a organizovali, patria okresné a krajské súťaže v prednese, súťaže v speve ľudových piesní, vatry zvrchovanosti, Deň matiek, Deň detí, matičné dni vo viacerých mestách a obciach, pravidelné športové a turistické aktivity.

• • • Mladá Matica • • •

Činnosť Mladej Matice (MM) minulého roku bola bohatá a pestrá. V roku 2012 MM uskutočnila alebo významne prispela ako spoluorganizátor k realizácii týchto národných akcií s celoslovenským charakterom:

Hrdinovia malej vojny z marca 1939 - 6. 3. 2012

Tradičné podujatie MM venované pamiatke slovenských vojakov a dobrovoľníkov, ktorí padli pri obrane našej vlasti pred fašistickou agresiou horthyovského Maďarska v marci 1939. V tomto roku bol súčasne odhalený priamo na hlavnom námestí v Spišskej Novej Vsi nový pamätník venovaný týmto dramatickým udalostiam. MM uskutočnila pietny matičný sprievod a v druhej časti za prispenia SHÚ MS zorganizovala prednášku venovanú nasadeniu pozemných vojenských jednotiek na východnom Slovensku marci 1939. Súčasne sa premietla v DMS video-projekcia dokumentárnych filmov, ktoré priblížili pohnuté dejiny malej vojny, pričom o podujatie bol značný záujem. Akcie sa zúčastnili mladí matičiari a vlastenci z Vranova n. T., Lučenca, Kamennej Poruby, Hencoviec, Soli, Komáran, Davidova, Slovenskej Lupče, Žiliny, Bardejova, Liptovského Mikuláša a Trnavy.

Národná slávnosť na Devíne - 29. 4. 2012

MM sa aktívne zúčastnila prvého ročníka Národnej slávnosti na Devíne, kde účinkovala v scénických častiach programu. OMM zo Zvolena, Bratislavy – staré mesto, Vranova nad Topľou a Hencoviec v dobových kostýmoch štúrovcov uskutočnili symbolický sprievod štúrovcov na Devín. Mladí Matičiari z Liptova priamo na hrade predstavili divadelnú scénu prijatia slovenských mien štúrovcami. OMM Bratislava Petržalka uskutočnila vlajkový pochod pod národnými a matičnými zástavami.

Májové stretnutie matičnej mládeže - 30. 4. až 1. 5. 2012

Podujatie MM širšieho regionálneho charakteru OMM z východného Slovenska tradične organizované na pomedzí chotárov Hencoviec a Vranova nad Topľou. Nadväzuje na staršie slovenské tradície a stretnutia občanov organizované na tomto mieste už dlhšie obdobie.

Žiadosti národa slovenského v Liptovskom Mikuláši - 12. 5. 2012

OMM v Liptovskom Mikuláši za účasti vedenia MM spoluorganizovali podujatie venované Žiadostiam národa slovenského. Okrem sprievodu mestom a k pamätníku mladí matičiari vystúpili s krátkou scénkou približujúcou rok 1848 a to za účasti verejnosti, predstaviteľov Matice slovenskej a Krajskej rady MS Žilinského kraja.

Spomienka na Východoslovenské roľnícke povstania z roku 1831, zo dňa 2. 9. 2012

MM si spolu s matičiarimi z prešovského a košického kraja a obcou Haniska pripomenula udalosti roľníckeho povstania z roku 1831, ktoré pomaly upadajú do zabudnutia. Na bohatý mnohovrstvový kultúrny program sa prišlo pozrieť viac ako päťsto návštevníkov. Po oficiálnych prejavoch v rámci kultúrneho programu vystúpili folklórne krojované skupiny Javorina z Malého Šariša, Rozkvet z Prešova, Kelemešský furmani, Haršačan, Matičiarky z Košíc a ďalší. Vrcholom programu boli tri dramatické scény v podaní mladých matičiarov v dobovom oblečení. Účastníci podujatia vystúpili v alegorickom sprievode na vrch Furča, kde pod súsoším vzdali úctu hrdinom a obetiam Východoslovenského roľníckeho povstania z roku 1831. V prejavoch si pripomenuli v širších súvislostiach aj 20. výročie prijatia Ústavy Slovenskej republiky.

Národný zraz Mladej Matice v Brezovej pod Bradlom - 14 až 16. 9. 2012

MM zhodnotila všetky skúsenosti z posledných zrazov a podujatí za posledné štyri roky a pripravila reprezentačný trojdňový Národný zraz. Na podujatie boli pozvané všetky fungujúce OMM, celkovo sa zrazu zúčastnilo viac než sedemdesiat zástupcov OMM a pozvaných hostí. Prišli mladí matičiari zo Zvolena, Zvolenskej Slatiny, Vranova, Hencoviec, Dlhého Klčova, Soli, Prešova, Bardejova, Mokroluhu, Šiby, Liptovského Mikuláša, Stropkova, Komáran, Giraltovec, Sečoviec, Podturne, Žiliny, Prievidze, Rožňavy, Košíc, Porúbky, Veľké Hoste, Bratislavy - Staré mesto. Z hostí sa zúčastnil zástupcovia z Klubu vojenskej histórie Slovensko z Trnavy.

V roku 2012 sa uskutočnilo viacero **prednášok pre študentov na vlastenecké a matičné témy**. Zo všetkých je potrebné osobitne spomenúť prednášku MM so žiakmi na **Gymnázium v Giraltovcich dňa 14. 6. 2012 a v DMS v Spišskej Novej Vsi dňa 21. 6. 2012**, ktoré boli zároveň podnetom k zloženiu OMM v týchto mestách. V tomto roku boli založené, resp. oživilo svoju činnosť aj OMM v Slovenskej Lupči, OMM Bratislava - Staré mesto, OMM Michalovce, Kaluža a Kusín.

Výbor MM urobil kompletnú analýzu činnosti OMM, matričných kníh, zloženia výborov OMM a stavu členstva k 17. 7. 2012. Na základe uvedeného sme získali predstavu o členstve MM. Aktívnych OMM s právnou subjektivitou: 27, OMM bez právnej subjektivity: 19. Spolu počet členov je 686. S účinnosťou od 1. 8. 2012 prijal Výbor MM novú Smernicu pre zakladanie a oživotvorení OMM.

MM vyhlásila samostatnú celoslovenskú literárnu súťaž: „Literárna Mladá Matica“ - určenú mladým talentovaným autorom do 35 rokov, ktorí prostredníctvom súťaže prezentujú svoju tvorbu čitateľskej verejnosti.

V propagačno-informačnej sfére sa prehýbala činnosť MM na sociálnych sieťach – facebook.com. Oproti minulému roku jednotlivé OMM aktívnejšie uverejňovali svoje pozvánky a materiály z miestnych podujatí, ďalej narastal počet priateľov MM na facebooku.

MM naďalej spravidla raz mesačne uverejňovala svoju rubriku v Slovenských národných novinách a bol zostavený samostatný propagačný materiál MM - vytlačený zatiaľ v menšom náklade.

Folklorne podujatia mladých matičiarov uskutočnili OMM v Slovenskej Lupči, Bardejove, Mokroluhu a Šibe.

Mladomatičné športové podujatia uskutočňovali OMM Vranov nad Topľou, Hencovce, Michalovce, Rožňava, Topoľčany a Liptovský Mikuláš. Umelecko-kultúrne podujatia mladých matičiarov realizovali mladí matičiari z OMM Brezno, Prievidza, Vranov nad Topľou, Komárany, Lučenec, Zvolen, Slovenská Ľupča, Zvolenská Slatina, Bratislava Petržalka, Bratislava – staré mesto a Veľké Hoste.

Informačné ústredie Matice slovenskej

Informačné ústredie Matice slovenskej (IÚ MS) vytvorilo v roku 2012 **novú webovú stránku**, ktorá spĺňa všetky štandardy stanovené Výnosom Ministerstva financií Slovenskej republiky z 9. júna 2010 č. MF SR 312/2010 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy, a zároveň kopíruje štruktúru stanov zo 17. septembra 2011. V porovnaní s predchádzajúcou webovou stránkou Matice slovenskej je jej novšia verzia prístupná aj pre nevidiacich a slabozrakých, ktorí používajú tzv. čítačky. Na základe splnenia všetkých štandardov bol webovej stránke www.matica.sk pridelený certifikát W3C CSS. Okrem nového grafického spracovania stránka obsahuje aj nové informácie, ako sú kontakty na jednotlivé pracoviská, pozvánky, tlačové správy z podujatí a pod. Jednotlivé články bolo možné si vždy rýchlo a jednoducho vytlačiť prostredníctvom ikony pod článkom. Obsah stránky je neustále inovovaný a postupne napĺňaný novými informáciami (uskutočnené podujatia z celého matičného terénu, pozvánky, oznámenia, projekty, služby, periodiká a iné aktuality). Prostredníctvom novej webovej stránky je možné si rýchlo a jednoducho objednať noviny, časopisy, ale aj knihy z produkcie Vydavateľstva Matice slovenskej. Zlepšenie nastalo aj v kvalite uverejňovania informácií na webovej stránke MS, ktoré prechádzajú od roku 2012 úpravou jazykovej redakcie MS.

Pracovníci MS nájdu interné informácie v sekcii **Intranet**, ktorého obsah môžu vidieť len po prihlásení sa prideleným menom a heslom. Intranet zabezpečuje, aby určité informácie neboli viditeľné verejnosti. MS ho môže využiť pri uverejňovaní pokynov na odovzdanie materiálov, interné vzory tlačív a pod. Prechodom na nový webhosting sa zmenili aj **e-mailové kontá** zamestnancov. V platnosti však naďalej ostávajú aj pôvodné kontá zachované prostredníctvom tzv. aliasov. V súlade so štandardami má každý pracovník pridelené funkčné konto v tvare meno.priezvisko@matica.sk, čím sa zlepšila komunikácia s verejnosťou. Matica slovenská potrebovala nevyhnutne vyriešiť jednotnú prezentáciu smerom k verejnosti. Z tohto dôvodu boli taktiež každému pracovníkovi nastavené jednotné e-mailové podpisy.

Boli založené kontá MS na **sociálnych sieťach** Facebook, MySpace, Twitter a YouTube, na ktorých sa pravidelne uverejňujú rôzne zaujímavosti z činnosti MS, vyhlásenia, pozvánky na podujatia. Prostredníctvom sociálnych sietí boli ich používatelia vždy informovaní medzi prvými o tom, čo sa v Matici slovenskej momentálne deje a aké podujatia sa pripravujú. IÚ MS zasielalo médiám tlačové správy a ďalšie oznámenia a informácie. Nadviazali sme spoluprácu s TASR, printovými médiami (Kam do mesta, My Turčianske noviny, Turčianske Echo, Turčiansky Telegraf a ďalšie).

Prostredníctvom sociálnych sietí, webovej stránky Matice slovenskej a webových stránok našich partnerov sme vyhlásili a organizovali **súťaže** pri príležitosti rôznych výročí a podujatí. V súťažiach sme kládli dôraz na to, aby otázky súviseli s matičnou, ale aj literárnou a historickou oblasťou. Aj týmto spôsobom je možné zvýšiť národné povedomie Slovákov žijúcich doma i v zahraničí o Matici slovenskej.

IÚ MS sa aktívne zapájalo do **realizácie všetkých podujatí MS** – fotodokumentácia, grafické návrhy, propagácia a pod. Medzi hlavné podujatia, ktoré IÚ MS propagovalo, boli Národné matičné slávnosti, Slovesná jar, Národný výstup na Devín. Ďalej IÚ MS propagovalo aj komorné podujatia zamerané na literatúru, umenie, kultúru a hudbu. Propagácia prebiehala prostredníctvom písania tlačových správ, vytvorenia propagačných materiálov, ako aj v pravidelnom informovaní médií, príprave zmlúv o spolupráci, zabezpečení mediálnych partnerov podujatia, a dokumentácie podujatí. Z dôvodu zanedbanej evidencie materiálov, ktoré sa mali odovzdávať do Archívu MS, boli tieto materiály spracovávané priebežne. V spolupráci s pracovníkmi archívu boli vybrané fotografie, ktoré boli vyvolané a zaradené do archívnych fondov.

V roku 2012 IÚ MS pracovalo aj na množstve **grafických návrhov**. S oblastnými strediskami sme spolupracovali pri tvorbe plagátov. V roku 2012 sme vytvorili dva druhy obrázkových pracovných listov pre ZŠ I. a II. stupeň. Pracovné listy boli špeciálne vytvorené pri príležitosti 150. výročia vzniku MS, 150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda na naše územie a 20. výročia založenia Slovenskej republiky.

V oblasti **spolupráce s médiami** boli pripravené 2 tlačové besedy. IÚ MS vytvorilo zoznam médií, ktorý je neustále aktualizovaný a dopĺňaný o aktuálne informácie. Média sú informované o všetkých podujatiach, ktoré MS realizuje a pripravuje prostredníctvom tlačových správ a rozhovorov v médiách. Riaditeľka IÚ MS zastávala aj funkciu hovorca, ktorej súčasťou bolo aj nahrávanie rozhovorov do TV a rádií na Slovensku.

V rámci projektu **Matica TV** boli v roku 2012 nakrútené besedy o jednotlivých pracoviskách, príspevky a reportáže z podujatí (Život a dielo J. C. Hronského - beseda, Beseda o členskom ústredí MS, Novoročný príhovor predsedu MS, Beseda o Archíve MS, Beseda o Vydavateľstve MS, Vyvrcholenie Národných matičných slávností – reportáž, Národné matičné slávnosti – dokument, Deň otvorených dverí v Matici slovenskej, Rok MS – Národné matičné slávnosti – upútavka, Medzinárodná vedecká konferencia – upútavka, 150. rokov Matice slovenskej – reportáž, Slovesná jar 2012 – reportáž).

Besedy odvysielali aj mnohé regionálne televízie v rámci Slovenska. Tieto videá boli uverejnené nielen na stránke www.matica.sk, ale aj na YouTube, kde sa na besedy, upútavky a zosrihy pozerajú denne desiatky ľudí. V rámci projektu Matica TV bola nadviazaná spolupráca s regionálnymi televíziami (Mestská televízia Trnava, Bardejovská televízia, Kysucká televízia, Televízia Panoráma Žarnovica, Televízia Karpaty, Martin TV, Nitrička, Televízia Turiec, Televízia CE), tiež s printovými a internetovými novinami (Turiec online, TASR, Slovakia.24, Extraplus, regionportal.sk, martincan.sk).

IÚ MS pracovalo aj v oblasti **administrácie projektov** podávaných v rámci rôznych grantových programov. V roku 2012 bolo podaných 76 projektov. IÚ MS viedlo aj administratívu súvisiacu s matičnými dotáciami na projekty v Programe Ochrana a rozvoj miestnej a regionálnej kultúry. V roku 2012 sme administratívne spracovali 458 žiadostí o dotáciu, pričom dotáciu získalo 275 žiadostí. IÚ MS spracovalo aj všetky zmluvy o poskytnutí finančného príspevku v tomto programe.

V oblasti rozvoja **práce s mladými ľuďmi** sa IÚ MS podieľalo na projekte In.Média.Art, ktorý bol realizovaný v spolupráci s turčianskym výtvarníkom Vladom Báthorym. Neformálna skupina mladých výtvarníkov s názvom Ateliér In.Média.Art zastrešuje predovšetkým študentov stredných a vysokých škôl výtvarných odborov, ale tiež pedagógov výtvarných odborov. Pravidelne organizovali výstavné a vzdelávacie aktivity, realizovali niekoľko workshopov v oblasti výtvarného umenia, ktoré vyvrcholili do samostatnej výstavy.

Súčasťou IÚ MS bola aj príprava a **realizácia výstav** v priestoroch Matičného domu v Martine. V spolupráci bolo realizovaných 7 výstavných projektov (Výtvarné spektrum, Obrazy dávno zabudnutých predkov – Slovákov z Vojvodiny, Peter Matis – kresby, Amfo 2012, Matica slovenská 1863 – 2013, In.Media.Art, Výtvarná tvorba 2012).

Vydavateľské aktivity Matice slovenskej

Vydavateľské pracovisko MS zrealizovalo v roku 2012 v súlade so schváleným edičným plánom a rozpočtom spolu 33 knižných vydaní. Z toho na 14 edičných projektov sme získali granty MK SR, viaceré ďalšie projekty boli financované z iných dotácií. Dôraz sme kládli na:

- vydanie monografií prinášajúcich nové a cenné informácie k menej zdokumentovaným miestam slovenských dejín a dejín Slovákov v zahraničí,
- vydanie objavných diel literatúry faktu, ktoré popularizujú významné fenomény slovenských dejín a osobností,
- edičnú prezentáciu odborných výstupov SHÚ MS, SLÚ MS a KM MS,
- vydania situované k Roku A. Bernoláka, i k roku 1 150. výročia príchodu Cyrila a Metoda, 150. výročia MS a 20. výročia SR,
- prezentáciu hodnotných a prínosných diel krásnej literatúry, literárnej vedy a jazykovedy, v krásnej literatúre jednak diel slovenskej literárnej klasiky, jednak nových prínosných diel súčasných tvorcov.

Dôraz sme kládli na prezentačné aktivity, knižné promócie, besedy, zabezpečovanie recenzií a mediálnych informácií. Ďalej rástli tržby z predaja výtlačkov.

Okrem knižných vydaní a súvisiacich aktivít zabezpečovali pracovníci vydavateľstva množstvo iných úloh v rámci MS, pri organizácii podujatí, vyhotovovaní účelových tlačovín, a pod.

I. Zoznam vydaní:

1.1. Časopisy:

- * Slovensko (4 čísla)
- * Kultúra slova (6 čísel)
- * Historický zborník (2 čísla)

1.2. Neperiodiká: 33 vydaných titulov

Vydania podporené v Grantovom systéme MK SR:

Ed. Milan Gonda: Niet krajších slov. Zbrané spisy Jozefa Cígera Hronského XII
Pavel Dvořák a kol. Juraj Turzo. Veľká kniha o uhorskom palatínovi.

Marián Grupač: Poltvin. 9 farieb klamstva
Hana Košková: Uľa – Fuľa krotí farby
Ondrej Sliacky: Maľovaná písanka
Angela Nanettiová: Priatelia dažďa
Jaroslav Vluka: Zastávky na znamenia
Anna Zelenková: Veci na dne duše
Michal Eliáš: Kde mŕtvi žijú a nemí hovoria – Archívne rarity
Jana Judínyová: Natália Oldenburgová – Zabudnutá perla Ponitria
Ed. Milan S. Ďurica: Život Konštantína a Život Metoda
Drahoslav Machala: Slovenská vlastiveda IV – Nitrianska župa
Ed. Drahoslav Machala, Richard Marsina: Zlatá kniha Slovenska
Martin Slaninka: Assemaniho kódex
Vecné vyhodnotenie uvedených projektov sme podali vo vyúčtovaniach jednotlivých grantov.

Ostatné vydania:

Cyril A. Hromník: František List
Roman Michelko: Medzivojnové európske diktatúry
Imrich Sedlák: V letokruhoch východného Slovenska
Ján Tazberík: Spod hladiny kameňa
Milan Čič: Národ a štát
Drahoslav Machala Pamätník kráľa Svätopluka
Monika Franková: Zmena intenčnej hodnoty prefixáciou
Marián Tkáč. Päť slovenských rodov
Marián Tkáč: Bernolák
Zost. Štefan Haviar: Národný kalendár 2013
Ed. Imrich Sedlák: Slovakistika (1. zväzok)
Zost. Daniel Zemančík a Zuzana Pavelcová: Slováci v zahraničí 29
Marián Tkáč: Kráľovná národa
Ján Čičmanec: Vyrastal som v brazílskej Bratislave
Drahoslav Machala: Slovenská vlastiveda VII – Košická župa
Marián Grupač: Ján Stacho – Jazyk ako obraz

Účelové vydania pre iné subjekty:

Rozsieváč perál - Gorazd Zvonický
Piesne zo Zemplína
Slavko Hohoš: Obitelska povjest hrvatskich Hohoša

II. Ďalšie aktivity:

2.1. Merkantilné tlačoviny:

Pozvánky na knižné prezentácie (pozri nižšie)
Skladačka 200. výročie Jonáš Záborský pre Záborie
Plagáty Slovesná jar 2012
Pozvánky a program Veniec víťazov
Záložka Národný výstup na Kriváň (v spolupráci s VMS sro)

Pozvánka Gymnázium v Revúcej

Ďakovné listy poslancom FZ pri príležitosti 20. výročia vyhlásenia samostatnosti SR

150. rokov Matice slovenskej –pracovný zošit (pre IÚ MS)

150. rokov Matice slovenskej pre najmenších (pre IÚ MS)

Spríevodca po Archíve Matice slovenskej

Nástenný kalendár 2013; Kalendárik 2013; nálepka MS; novoročenka; logo 150. výročia MS a i.

2.2. Prezentačné podujatia (výber):

7. 1. 2012 Bratislava Príbehy zo starej Bratislavy

18. 1. 2012 Tisovec Smrť ministra

1. 2. 2012 Košice Deň celý láskavý

22. 2. 2012 Žilina Brána do zabudnutého údolia

19. 3. 2012 Lučenec Z novohradských vrchov a dolín

29. 3. 2012 Martin Cesty na popraviisko a Drotárska odysea

30. 3. 2012 Čadca Brána do zabudnutého údolia

17. 4. 2012 Bratislava Jarné knihobranie v Klube spisovateľov

24. 4. 2012 Jarná škola fantázie (v rámci SJ)

25. 4. 2012 Čadca Drotárska odysea (v rámci SJ)

25. 4. 2012 Martin beseda s autormi (v rámci SJ)

31. 5. 2012 Martin beseda s autormi (Átrium)

3.10. 2012 Nové Zámky Bernolák

11. 10. 2012 Košice I. Sedlák Východné Slovensko v letokruhoch národa

7. 11. 2012 Trnava Bernolák

8. - 11. 11. 2012 MKV Bibliotéka Bratislava vrátane knižných prezentácií a besied s autormi

18. 12. 2012 Mošovce Veci na dne duše

2.3. Príprava nových edičných projektov, ich redakčné posudzovanie, zabezpečovanie externých posudkov, spracúvanie kalkulácií

2.4. Vyhľadávanie a získavanie finančných zdrojov na financovanie edičných projektov (žiadosti o granty, dotácie, sponzorské príspevky a pod.) a zabezpečovanie ich vyúčtovania

2.5. Ocenené vydania MS v roku 2012

- Milan Vároš: Osudy umeleckých diel (Cena LF, Cena E. E. Kische 2012)

- V. Valachovičová-Ryšavá: Príbehy zo starej Bratislavy (Najkrajšie knihy Slovenska 2011;

Bibiana – Najkrajšie knihy zimy 2011)

- Ladislav Hrubý: Brána do zabudnutého údolia (Kniha horného Považia 2011: 2. miesto; Kniha Kysúc 2011: 3. miesto)

- Ján Čomaj: Drotárska odysea (Výročná cena KKN 2012, Cena K. Guleju)

• • • Slovenské národné noviny • • •

Slovenské národné noviny (SNN) aj v roku 2012 pokračovali v procese inovačného prerodu, ktorý inicioval nový šéfredaktor Mgr. Maroš Smolec po nástupe do svojej funkcie v roku 2011. Týždenník stabilizoval personálnu situáciu a svoju obsahovú štruktúru pevne zakotvil na priamych redaktoroch redakcie a pravidelných prispievateľoch. Stabilizácia sa týkala aj ekonomických úspor v roku 2012, ktoré prinieslo rozhodnutie, že redaktori prešli zo zamestnaneckých vzťahov na voľné živnosti. Podarilo sa tiež získať finančné zdroje z predaja inzertného priestoru v printovom aj webovom vydaní SNN. Redakcia poctivo a dôsledne napĺňala uznesenia ostatného Snemu Matice slovenskej v Martine. Výsledkom tejto činnosti bol zvýšený nárast tzv. nematičných predplatiteľov a výrazné zvýšenie predaja SNN v distribučnej sieti Media print Kapa v porovnaní s rokmi pred nástupom M. Smolca do funkcie šéfredaktora.

V roku 2012 sa preukázalo, že najdôležitejšia zmena vo vydávaní periodika v dvojkombinácii: Matica slovenská a Vydavateľstvo Matice slovenskej, s.r.o., bola prínosom, čo sa pozitívne premietlo do finančných príjmov a výdavkov na vydávanie.

• **Noví predplatitelia**

Redakciu v roku 2012 viedol Mgr. Maroš Smolec, 7 redakčných pracovníkov pracovalo na živnosť v Bratislave. V martinskej časti redakcie pracovali 2 pracovníci a 1 jazyková redaktorka na ½ úväzok. Slovenské národné noviny sa tlačili v tlačiarňi ULTRA PRINT, s. r. o., v Bratislave. V roku 2012 vyšlo 46 čísel, z toho 6 dvojčísel. Vyšla 10 x príloha Orol tatranský, z toho 2 x ako dvojčíslo (č. 2-3, č. 4-5). Vyšli 2 prílohy Zo života Matice slovenskej (SNN č. 30-31, č.45), 1 príloha Zakladajúci členovia MS (SNN č. 2) a jeden hárok petície. Náklad sa pohyboval od 2 500 ks do 3 440 ks, priemerný náklad na jedno číslo bol 2 621 ks. Zvýšených 3 000 ks SNN č. 16 sa venovalo slávnostiam na Devíne, ktoré zaplatil Dom MS v Bratislave. Obnovila sa činnosť matičnej predajne SVOJEĽ v Liga Pasáži, kde sa týždenne predávali aj SNN v počte 20 ks. V priebehu roka 2012 sa prihlásilo **424 nových odberateľov**, 93 sa odhlásilo. K 31. 12. 2012 bolo 1 449 ks slovenských odberateľov cez MS, 64 ks zahraničných odberateľov cez MS, 170 ks odberateľov cez Slovenskú poštu, 650 ks predaj cez Mediaprint Kapu a 30 ks novín sa predávalo v predajni SVOJEĽ v Liga Pasáži v Bratislave. Voľný predaj pod vedením šéfredaktora M. Smolca sa za necelé 2 roky zvýšil 2,5-krát.

Obsahová a grafická stránka Slovenských národných novín prešla niektorými zmenami. Zloženie rubriek zotrvalo ustálené, koncom roka sa však mierne zmenila grafická úprava titulnej strany novín. Aktualizovalo a zmodernizovalo sa taktiež titulkové písmo.

Počas roka 2012 sa redakcii podarilo získať istú časť príjmov vďaka inzercii. V tomto smere redakcia oslovuje ďalších potenciálnych inzerentov pre spoluprácu v roku 2013. Presné finančné zisky z vonkajšej inzercie má Vydavateľstvo Matice slovenskej, s.r.o., ktoré ako vydavateľ a platca DPH faktúruje sumy za inzerciu klientom.

• **Webový portál**

Od začiatku roka 2012 sa podarilo naštartovať portál Slovenských národných novín. Za rok si vybudoval svojich odberateľov vo výškach od 10 000 až po 15 000 individuálnych návštevníkov mesačne. Zaujímavá návštevnosť portálu www.snn.sk, prostredníctvom ktorého redakcia SNN komunikovala s mladšími čitateľmi využívajúcimi internet, premietla sa aj do predaja inzertného priestoru

a mnohých bartrových spoluprác. Financovanie prevádzky a tzv. up-date portálu SNN stále nie je doriešené. Redakcia preto požaduje v roku 2013 v rozpočte zvýšenú položku na prevádzku a pravidelné aktualizácie. Bolo by vhodné, aby Matica slovenská ako prevádzkovateľ webového portálu www.matica.sk poskytla a preniesla zmluvné bartrové vzťahy s vonkajšími klientmi aj pre www.snn.sk, čím by sa jeho návštevnosť ešte zvýšila.

Významným krokom k získavaniu nových čitateľov, predplatiteľov i inzerentov je komunikácia prostredníctvom sociálnych sietí (facebook, google+). Nové technológie a nové médiá sú formou, ako osloviť širokú verejnosť a predstaviť im Slovenské národné noviny ako médium, ktoré zapĺňa medzeru na tlačovom trhu vďaka svojej jedinečnosti, obsahovému zameraniu a šírením skutočného obrazu našej spoločnosti. Na facebookovom konte sme získali už takmer 3 000 návštevníkov.

- **Záver**

Všetky tieto technologické rozvojové projekty a zmeny mali za jediný cieľ – a to vylepšiť, zdokonaľiť a profesionalizovať celý tím a výstup Slovenských národných novín ako jednému z posledných médií na Slovensku vôbec, ktoré prezentuje národnú, vlasteneckú myšlienku a to nielen prostredníctvom dôležitých aktivít Matice slovenskej – ale vo všeobecnosti. Týždenník Matice slovenskej svojím obsahom napĺňa jej cieľ i nové tzv. think-thank a to podporu vlastenectva v národe, predovšetkým však medzi mladou generáciou Slovákov.

• • •
Slovenské pohľady
• • •

V roku 2012, tak ako to stanovil schválený harmonogram, vyšlo 12 čísiel časopisu Slovenské pohľady (z toho jedno letné dvojčíslo 7/8 . Priemerný náklad časopisu bol 950 ks (vrátane zvýšeného nákladu o 300 ks v posledných štyroch minuloročných číslach). Časopis má 239 stálych domácich odberateľov, 62 zahraničných a 9 ks je expedovaných vo forme povinných výtlačkov.

Z obsahového hľadiska nastali v priebehu roku 2012 podstatné zmeny, ktoré súviseli aj so zmenou vo vedení redakcie – novým šéfredaktorom sa stal Bystrík Šikula. Od 3. čísla sa zmenil podtitul časopisu – Slovenské pohľady na literatúru, umenie a vedu. Súčasťou tejto zmeny je postupné nadväzovanie kontaktov s novými autormi, ktorí budú na stránkach časopisu propagovať dôležité okruhy v jednotlivých vedeckých disciplínach. Šéfredaktor SP v tejto súvislosti nadviazal priame kontakty s niekoľkými vedeckými ústavmi SAV. Viacero príspevkov už bolo publikovaných.

Za významný v práci redakcie považujeme aj ďalší prílev približne dvadsiatky mladých autorov, ktorí počas roku 2012 publikovali svoje príspevky najmä v próze, poézii, ale aj v literárnoteoretickej a literárnokritickej oblasti (najmä rubrika Recenzie).

Redakcia získala v roku 2012 dva granty. Prvý na tému Stredoeurópske literárne mosty vo výške 5 000 eur z MK SR (podrobné plnenie grantu obsahuje osobitná správa), druhý v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR vo výške 3 000 eur (rubrika Laboratórium).

V roku 2012 sa konali dve zasadnutia redakčnej rady, na ktorých sa hodnotila práca redakcie a navrhovali tematické okruhy pre budúce obdobie. V závere roka sme na základe rozhodnutia redakčnej rady udelili tradičné Ceny Slovenských pohľadov v jednotlivých kategóriách. Získali ich Mária Bátorová, Miroslava Svobodová, Jaroslav Kalný, Ján Tazberík a Otakar Kořínek. Predseda Matice slovenskej udelil osobitnú cenu Jaroslavovi Rezníkovi za celoživotné dielo.

• • • Slovensko • • •

Magazín s vysokou polygrafickou kvalitou a plnofarebné periodikum je určené na domáci trh i pre slovenských čitateľov žijúcich v zahraničí. Podobne ako v predchádzajúcich ročníkoch i v roku 2012 vyšli štyri čísla, každé na 48 stranách. Súčasťou textových príspevkov je stručné anglické resumé, čo má na zreteľ čitateľov slovenského pôvodu, ktorí už neovládajú materinskú reč svojich predkov, a je základnou informáciou pre čitateľov v zahraničí. Obsah príspevkov bol vo vyváženom pomere medzi príspevkami o kultúrnom a spoločenskom dianí na Slovensku a reflektovaním života a slovenských spolkov a osobností žijúcich trvalo alebo dlhodobo vo svete. Ako matičné periodikum si všímá významné podujatia národnej inštitúcie, sledovalo jej spolkové aktivity členských subjektov v jednotlivých častiach Slovenska, venovalo sa aktivitám propagujúcich architektonické hodnoty a prírodné krásy Slovenska. Poskytovalo autorský priestor významným publicistom a autorom literatúry faktu.

• • • Požičovňa kostýmov a krojov Matice slovenskej • • •

Aj v roku 2012 sa pracovníci Požičovne kostýmov a krojov snažili naplňať jej základné a hlavné poslanie - podporu ochotníckeho divadelníctva, pripomínanie si historických mílnikov slovenského národa a pamätných výročí miest a obcí, zachovávanie folklórnych tradícií, údržbu a rekonštrukciu dobových odevných súčastí. Podľa požiadaviek zákazníkov a obmedzených finančných možností sa požičovňa snažila neustále dopĺňať inventár hlavne o nové karnevalové kostýmy a doplnky, obnovené krojové súčasti a dobové kostýmy pre dospelých aj deti. Veľký dôraz bol kladený na pravidelnú údržbu a hygienickú očistu odevných súčastí po ich vrátení z výpožičiek.

V súčasnom období obhospodaruje Požičovňa kostýmov a krojov pri MS a ponúka zákazníkom do 2000 krojových ženských, mužských a detských kompletov z vyše 40 regiónov Slovenska, vyše 900 dámskych a pánskych dobových šiat a kompletov, vyše 300 karnevalových kostýmov pre ženy a mužov a vyše 500 detských karnevalových kostýmov. V množstve rekvizít a doplnkov zaberá významné miesto vyše 550 najrôznejších parochní a ešte väčší počet vlásenkárskych doplnkov.

Aj v roku 2012 si vyššie uvedené kostýmy a kroje požičiavali individuálni i kolektívni zákazníci na spoločenské stretnutia, stužkové, svadby, študentské prezentácie prác. Tradičné podujatia ako Fašiangy, Veľká noc, prázdninové tábory, folklórne podujatia, Mikuláš, Vianočné koledy a Betlehemci sa tiež nezaobišli bez krojov z matičnej požičovne.

Uverejnené informácie a fotodokumentácia ponuky Požičovne na matičnej internetovej stránke podporujú záujem klientov o jej služby z celej republiky, tiež zo susedného Česka. V priebehu roka navštívilo stránku Požičovne 3.955 zákazníkov, čo je približne 330 záujemcov o kostýmy každý mesiac. Operatívne na požiadanie zákazníkov zasielame internetom aj fotodokumentáciu požadovaných krojov. Úspešne sme pokračovali v niekoľkoročnej spolupráci a pomohli kostýmami aj scenármi divadelných hier ochotníkom a matičiarom z Liptovského Mikuláša, Rožňavy, Vranova nad Topľou, Dolnej Strehovej, Hrušova, Vinného, Nolčova, Kremnice, Blatnice, Varína, Strečna, Veľkého Krtíša, Topoľovky, Solčian, Žabokriek nad Nitrou, Kurimy, Očovej, Semerova, Jakubovian a Topoľčian. Pokra-

čovala aj osvedčená spolupráca s občianskymi združeniami, domovmi sociálnych služieb, centrami voľného času, cirkevnými a kresťanskými zariadeniami. Naše služby využili na najrôznejšie charitatívne podujatia Detské domovy a domy soc. služieb Martin, Lipovec, Turie a Kysucké Nové Mesto, OZ Lackovci Rajec, OZ Alžbetine krídla Martin, CVČ Božej tváre Martin, CVČ – Smreková ul. Žilina, OZ Zdravé mesto Turčianske Teplice, Kresťanské spoločenstvo MILOŠŤ Martin, Stredná odborná škola internátna pre sluchovo postihnuté deti Kremnica.

Požičovňa naďalej uspokojuje záujem o požičiavanie scenárov divadelných hier. Aj napriek nedostatku nových scenárov, žánrovej a ideologickej rozdielnosti ponuky, je ešte záujem o scenáre rozprávok, komédií a „klasických“ divadelných hier, vhodných na uvedenie amatérskym divadelným súborom pracujúcim hlavne pri miestnych odboroch MS.

• • • Finančno-ekonomický útvar Matice slovenskej • • •

Finančno-ekonomický útvar MS (FEÚ MS) v roku 2012 v zmysle svojho štatútu zabezpečoval vedenie kompletnej účtovnej a mzdovej agendy Matice slovenskej, vrátane štatistických zisťovaní, prehľadov a ročného zúčtovania zdravotného poistenia. V rámci programu na podporu projektov miestnej a regionálnej kultúry (z rozpočtu MS) FEU MS spracovával administráciu interných dokladov ku všetkým podporeným projektom a kontrolu vyúčtovania týchto projektov. Pracovníci finančného oddelenia zabezpečovali inventarizáciu majetku, záväzkov a pohľadávok MS ako členovia jednotlivých komisií, ale aj prípravu podkladov a dokladov a ich konzultáciu pri vyhotovovaní zápisov čiastkových komisií. Začiatkom roka 2012 bola spracovaná správa o činnosti a hospodárení za rok 2011, ročná účtovná závierka, daňové priznanie, kompletne vyúčtovanie účelovej dotácie zo ŠR za predchádzajúci rok a všetkých grantov podporených projektov na Ministerstvo kultúry SR, neskôr správa o činnosti a hospodárení Matice slovenskej pre Výbor NR SR pre kultúru a médiá.

Na základe podkladov jednotlivých redakcií FEÚ MS spracoval autorské honoráre všetkých periodík MS a neperiodických titulov, realizoval platby za autorské honoráre, odvody do fondov. Zabezpečoval čerpanie grantov v súlade so zmluvami, čerpanie účelovej dotácie zo ŠR podľa rozpisu, pravidelne štvrtročne predkladal čerpanie finančných prostriedkov jednotlivým pracoviskám. Realizoval dotácie na výdavky pre oblastné pracoviská MS, viedol odbyt knižných titulov, spracovával cestovné príkazy, zabezpečoval verejné obstarávanie (komunikácia s UVO, vygenerovanie autentifikačných údajov, registrácia administrátora a konzultantov, obstarávanie pre jednotlivé pracoviská). FEÚ zabezpečil kompletnú prípravu a realizáciu medzinárodného letného tábora v Škole v prírode Detský raj v Tatranskej Lesnej pre 101 detí, zabezpečoval kompletnú agendu pre realizáciu pamätníkovej tvorby (pamätník sv. Cyrila a Metoda v Zalavári, príprava zmluvy, úradný preklad, komunikácia s veľvyslanectvom SR v Maďarskej republike; príprava zmluvy na vyhotovenie pamätníka sv. Cyrila, Metoda a Gorazda; busta A. Bernoláka v záhrade II. budovy Matice slovenskej, príprava zmluvy o dielo).

• • • Technicko-investičný útvar Matice slovenskej • • •

II. budova MS

- pravidelné odborné prehliadky EPS a EZS
- zabezpečenie pravidelných revízií objektov
- oprava soklov v interiéri objektu II. budovy MS
- zabezpečenie požiarnej ochrany objektov a civilnej ochrany
- zabezpečenie PC techniky + servisov v zmysle schválených požiadaviek

RZ MS Santovka

- materiálové a technické zabezpečenie zariadenia pred, počas, ako aj po letnej ubytovacej sezóne
- vyspravenie vonkajšej omietky + jej náter (strana z dvora)

Kaštieľ Necpaly

- zadanie vypracovania znaleckého posudku

Priestory Moldava nad Bodvou

- zadanie vypracovania znaleckého posudku za účelom zhodnotenia aktuálneho technického stavu nehnuteľnosti

DMS Fiľakovo

- oprava vodovodného potrubia

DMS Komárno

- stavebné úpravy nebytových priestorov – rekonštrukcia

OP Štúrovo

- zadanie vypracovania projektovej dokumentácie zameranej na opravu, sanáciu a statiku objektu

Neografia – blok C

- vyriešenie zmluvných vzťahov s nájomníkmi (Protetika, M.K. Dent, PhDr. Michal Beňadik, Mechanická dielňa – Neografia)
- úhrady nájomného, vyúčtovanie služieb spojených s nájmom
- oprava vodoinštalácie

DMS Bratislava

- oprava komunikačného zariadenia a prekládka bytového vrátnika
- zabezpečenie sťahovacích prác – dokumentácia + knihy + nábytok
- stavebné úpravy nebytových priestorov + kníhkupectva (ul. Grösslingova + Dunajská)
- stavebné úpravy nebytových priestorov ul. Grösslingova
- výmena okien v nebytových priestoroch ul. Grösslingova
- výroba nábytku + vertikálne žalúzie do nebytových priestorov ul. Grösslingova
- vypracovanie podkladov k novému riešeniu internetového a komunikačného pripojenia

DMS Galanta

- 2x oprava strechy – havarijný stav

B) SPRÁVA O HOSPODÁRENÍ

Rozpočet Matice slovenskej na rok 2012 bol schválený na zasadnutí Výboru Matice slovenskej dňa 21. januára 2012, upravený rozpočet bol schválený na zasadnutí V MS dňa 2. júna 2012.

Príjmová časť rozpočtu:

Prostriedky zo ŠR: Zmluva o poskytnutí finančných prostriedkov zo ŠR bola podpísaná 12. marca 2012, prvá dotácia (spolu 3/12-tiny) boli poskytnutá 28. marca 2012. **Účelová dotácia zo ŠR bola rozpočtovaná vo výške 1 494 000 Eur a v tejto výške bola poskytnutá.** K 31.12.2012 nebola dočerpaná časť účelovej dotácie vo výške 22 076,14 Eur (prostriedky poskytnuté po 1. októbri 2012), ktorá bola dočerpaná v súlade so zmluvou do 31. marca 2013. Vyúčtovaná bude do 20. apríla 2013. Účelová dotácia bola rozpísaná (s odkazom na ustanovenia zákona o MS a charakteristikou konkrétnych aktivít útvarov a ústavov) do týchto projektov:

- *Vydavateľské aktivity* – projekt zahŕňal edičné aktivity MS – vydávanie pôvodnej slovenskej literárnej tvorby, náklady spojené s vydaním periodík Slovenské národné noviny, Slovenské pohľady, Slovensko (v súlade s úlohami, ktoré boli MS zverené štátom)
- *Finančné vzťahy a technická prevádzka* – projekt financoval časť nákladov Finančno-ekonomického útvaru MS a Technicko-investičného útvaru MS, ktoré zabezpečujú prevádzku jednotlivých pracovísk a napomáhajú tak plneniu úloh MS
- *Slovakistický výskum* – projekt zahŕňal náklady spojené s činnosťou Slovenského literárneho ústavu MS a Slovenského historického ústavu MS, vedeckých pracovísk pre základný slovakistický výskum. Náklady boli viazané na realizáciu podujatí Slovesná jari, vydanie Historického zborníka 1 a 2/2012, finále celoštátnej literárnej súťaže Matičná esej, prehliadka veniec víťazov, odborný seminár pri príležitosti 150. Výročia založenia Prvého slovenského gymnázia v Revúcej, 200. výročie narodenia Sama Chalupku, 250. výročie narodenia a 200. výročie úmrtia A. Bernoláka
- *Požičovňa kostýmov a krojov* – zachovávanie, prezentácia a podpora tradičnej ľudovej kultúry, zachovávanie tradícií a zvykov, vzdelávanie ochotníckych divadelných súborov, matičných folklórnych súborov
- *Informačné ústredie MS* ako organizačné a koordinačné, výkonné a metodické ústredie pre mediálnu, informačnú, vzdelávaciu a propagačnú činnosť MS. Projekt zahŕňal náklady spojené so zabezpečením dokumentácie matičných aktivít, vedením internetovej stránky s prípravou novej dynamickej stránky, vrátane TV Matica, obsluhy kont na sociálnych sieťach, migrácie údajov, propagáciou, denným monitoringom
- *Archív Matice slovenskej* ako špecializovaný verejný archív v súlade so zákonom o MS vykonáva všetky druhy odborných archívnych činností ako je zhromažďovanie – akvizícia a preberanie, evidenciu, spracovávanie, ochrana a sprístupňovanie archívnych dokumentov, predarchívna starostlivosť
- *Aktivity oblastných stredísk a členského ústredia MS* – v súlade so zákonom o MS plnia oblastné strediská v koordinácii s ČU MS úlohy v oblasti starostlivosti o členskú základňu. Projekt financoval časť prevádzkových nákladov oblastných stredísk a časť ich aktivít

- *Aktivity Roka 150.* výročia založenia Matice slovenskej – projekt podporil náklady spojené s realizáciou celomatičných podujatí – hlavných úloh Roka 150. výročia založenia matice slovenskej, t.j. Martinské národné slávnosti, medzinárodný letný tábor MS, pódium talentov, Scénická žatva, vianočný koncert, vyhotovenie propagačných materiálov k 150. výročiu založenia MS, výstavnícke aktivity, prípravné aktivity k 1150. výročiu príchodu sv. Cyrila a Metoda a k 100. výročiu narodenia G. Zvonického. Tento projekt bol dočerpaný v roku 2013.

Čerpanie dotácie sa realizovalo v súlade s rozpisom projektov do jednotlivých nákladových položiek.

Z Ministerstva kultúry SR MS získala účelové dotácie spolu vo výške 89 000 Eur. Z toho *dotácie na edičné projekty* (spolu 14 – projekty sú uvedené v správe o činnosti) tvorili 38400 Eur, dve dotácie boli určené na podporu periodík (Kultúra slova 4000 Eur, Slovenské pohľady 5000 Eur), výstavný projekt Informačného ústredia MS IN.MEDIA.ART– dotácia 800 Eur, projekt Archívu MS Poznaj svoje dejiny zameraný na reštaurovanie vzácných dokumentov - 4700 Eur, podporené boli aj podujatia a aktivity MS – Slovesná jar 1000 Eur, konferencia Revúca v literatúre, literatúra v Revúcej – 800 Eur, Národné matičné slávnosti – 30000 Eur, tri projekty Domov a OP MS z programu vyhláseného pri príležitosti 1150. výročia príchodu sv. Cyrila a Metoda (DMS RS – súbor prednášok Hlaholika, Rožňava – Divadelné predstavenie, OP Hrušov – Cyrilo-metodský deň), ktoré boli podané pod hlavičkou ústredia a boli zúčtované v účtovníctve MS – spolu 4300 Eur.

Finančné prostriedky zo ŠR spolu:

	Rozpočet	Skutočnosť
Účelová dotácia	1 494 000.-	1 494 000.-
Dotácie		89 000.- (neplánované)

Neštátne prostriedky.

Dividendy	739 800.-	744 929,60
------------------	------------------	-------------------

(v rozpočte boli plánované dividendy Neografie, a .s. 736 800 € a dividendy V MS, s.r.o. 3000 €, dividendy z Neografie, a.s. boli poskytnuté vo výške 736 929,60 Eur, valné zhromaždenie VMS, s.r.o. rozhodnutím jediného vlastníka rozhodlo o výške dividend 5 000 €, v januári boli poukázané dividendy VMS, s.r.o. z roku 2011 vo výške 3000 Eur, účtovne boli premietnuté do účtovnej závierky za rok 2011, do roku s ktorým vecne a časovo súvisia, ale platba sa preniesla do roku 2012, ak príjem očistíme o dividendy VMS, s.r.o. z predchádzajúceho roka, potom dosiahnuté príjmy v tejto kapitole sú o 2 129 € vyššie v porovnaní s rozpočtom)

Vlastné príjmy	127 670.-	170 946,42 €
-----------------------	------------------	---------------------

(pri plánovaní vlastných príjmov sme rozpočtovali 58 000 € príjmy z periodík a neperiodík, 33 650 € príjmy za služby – požičovné, tábor, dobrovoľné vstupné slávnosti a príjmy z rekreačného zariadenia, príjmy z nájomného 20 045 €, príjmy z refakturácie periodík 2176 €, ceny Slovenských pohľadov 662 €, príspevok Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra na vydávanie Kultúry slova 1656 €, splátky pôžičiek 1680 €, úroky a iné. Rozpočet tejto kapitoly bol výrazne prekročený najmä z dôvodu mimoriadnych príjmov za neperiodiká, z periodík zohrali podstatnú úlohu SNN, ktorým sa zvýšil počet predplatiteľov a ku koncu roka najmä zásluhou systematickej práce redakcie boli pohľadávky nulové, v nájomnom sa premietli príjmy z prenájmu priestorov v budove Neografie C – 32 486,84 Eur, na druhej strane sa nadobudnutie vlastníctva prejavilo aj v nákladovej časti rozpočtu. Skutočnosť:

80381,57.- Eur - príjem z predaja periodík a neperiodík, z toho publikácie 45446,38 Eur, predplatné SNN 23304,99 Eur, SP 7846,28 Eur, Slovensko 1641,10 Eur, Kultúra slova 2136,94 Eur, Slavica slova 5,88 Eur.

40353,33 Eur - služby, z toho požičovňa kostýmov a krojov 20324 Eur, príjem za rekreačné zariadenie 2009,45 Eur, príjem z reklamy v knižnej publikácii 1000 Eur, tábor 15208,50 Eur, dobrovoľné vstupné slávnosti a vianočný koncert 399,25 Eur, príjem za xerokópie Archív MS 62,13 Eur, DMS R. Sobota – príjem z reklamy a lit. pásma 1350 Eur

46184,13 Eur – nájomné (po zohľadnení neuhradených faktúr – sú uvedené v pohľadávkach).

4027,39 Eur – iné, napr. 1659,70 Eur príspevok Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra na vydávanie Kultúry slova, 332 Eur príspevok Neografie, a.s. na udelenie Cien Slovenských pohľadov v zmysle štatútu, príjem za predaj propagačného materiálu 400,70 Eur, príjmy z refakturácie 1551,82 Eur, príjem z odpadového papiera 18,91 Eur, úroky 64,26 Eur

Účelové dotácie **12 000.-** **22 718,83**

(sú to príspevky od právnických a fyzických osôb, dary a dotácie na konkrétne projekty, z uvedenej čiastky získali domy MS dotácie vo výške 12 456,03 Eur, napr. dotácia DMS BA 8000 Eur Národná slávnosť na Devíne, dotácia DMS Levice na činnosť domu z mesta 700 Eur, DMS R. Sobota – dary fyzických a právnických osôb spolu 2300 Eur, ďalej dotácie Mesta Martin 1000 Eur na Slovesnú jar a 1000 Eur na Národné matičné slávnosti, dotácia NOC 2200 Eur na Slovesnú jar, 200 Eur dotácia mesta Vysoké Tatry na medzinárodný tábor, 1000 Eur príspevok NBS na bustu A. Bernoláka, 1000 Eur príspevok zakladajúceho člena MS p. Obického 1000 Eur, 2000 € dar p. Slotu na pracovnú konferenciu v Žiline, 500 € dar p. Kravec, a 1362,80 Eur sú príspevky na knižné vydania)

Asignácia 2% podielu z dane **12 000,-** **14 164.-**

(Prevažná časť tejto platby pozostáva z podielu z dane z príjmov Neografie, a.s., VMS, s.r.o. a MS, z domov MS, ktoré podávajú daňové priznanie, spolu 10 domov, 2% daroval len Dom MS Levice. Finančné prostriedky boli použité vyhotovenie Súsošia sv. Cyrila a Metoda 9900 €, dofinancovanie edičných projektov R. Marsina a D. Machala Zlatá kniha Slovenska 3250 Eur a M. Ďurica Život Konštantína a život Metoda 1014 Eur)

Mimoriadne príjmy **97 900,18**

(nájomné z roku 2011 uhradené v roku 2012 6629,96 €, predaj dvoch najstarších motorových vozidiel, ktoré boli vyradené z dôvodu vysokých prevádzkových nákladov spolu 5600 Eur, predaj vyradených strojov Neografii, a.s., ktoré mala v nájme 335,30 Eur, odpredaj Thurzovho domu na základe rozhodnutia VMS 71 610 Eur, preplatok dane z príjmov PO za rok 2011 11624,92 Eur, použitie zdrojov fondu Koruna Matici 2100 Eur – busta A. Bernolák)

SPOLU neštátne prostriedky **891 470.-** **1 050 659,03**

Príjmová časť rozpočtu spolu **2 385 470.-** **2 633 659,03 Eur**

Rozpočet v príjmov časti bol prekročený o 248 189,03 Eur.

Cash flow:

Stav finančných prostriedkov na BÚ v hotovosti k 1.1.2012 **952 967,86 Eur**

Stav finančných prostriedkov na BÚ v hotovosti k 31.12.2012 **653 690,20 Eur**

Výdavková časť rozpočtu

Výdavky (náklady skutočne podložené platbou) v roku 2012 dosiahli výšku spolu 2 931 627,27 €. V porovnaní s rozpočtom (2 679 444 Eur) boli výdavky prekročené o 252 183,27 Eur, ktoré boli pokryté príjmami nad rámec rozpočtu.

Zhodnotenie čerpania v jednotlivých rozpočtových kapitolách

Sekretariát predsedu a správcu MS, Vedné ústredie MS, Výbor MS, Predsedníctvo MS – zvýšené čerpanie položky spotreba materiálu a služby bolo vynútené sťahovaním z priestorov v Bratislave do Martina a prerozdelením priestorov na Grosslingovej ulici. V cestovnom tvorí 1435,43 Eur zasadnutie Výboru MS, v službách je zahrnutá platba za letenku 841 Eur, tlač dekrétov pre zakladajúcich členov MS, zakúpenie programu na evidenciu registratúrnych záznamov, služby realizované prostredníctvom stáleho preddavku.

Dozorný výbor MS – čerpanie tejto kapitoly je v súlade s rozpočtom, v časti spotreba materiálu bola plánovaná spotreba PHM 1500 Eur (zapracované v rozpočte TIU MS) a spotrebný materiál 290 Eur, spolu 1790 Eur, čerpanie 1724 Eur PHM (v TIU MS), spotrebný materiál 64 Eur, spolu 1788 Eur, ďalšie položky (cestovné a služby) sú nedočerpané.

Slovenský literárny ústav MS – čerpanie tejto kapitoly zahŕňa náklady spojené s aktivitami ústavu Slovesná jar 3415,46 Eur (cestovné, AH, služby), prehliadka víťazov recitačných súťaží Veniec víťazov 362,76 Eur (cestovné a služby), vyhodnotenie súťaže Matičná esej 435,68 (cestovné, služby a 300 Eur ceny víťazom jednotlivých kategórií – položka 563 Príspevky fyzic. osobám), výstava fotografií Obrazy dávno zabudnutých predkov z Vojvodiny (234,15 Eur), odborný seminár pri príležitosti výročia založenia Prvého slovenského gymnázia v Revúcej (cestovné 62,54 Eur, ubytovanie, propagácia, AH 726 Eur, spolu 788,54 Eur hradené z grantu + povinné spolufinancovanie). Prekročenie položky cestovné a ostatné služby je pokryté získaním dodatočných zdrojov – Mesto Martin 1000 €, MK SR 1000 €, NOC 2200 € (obe dotácie Slovesná jar), ďalej MK SR 700 Eur – Revúca, spolu 4900 Eur. Čerpanie týchto dotácií sa premieta práve v spomínaných dvoch položkách. Z grantov sa realizovala úhrada cestovného vo výške 388,22 €, úhrada ubytovania 332 €, autorské honoráre vo výške 2090 € a služby vo výške 1389,78 €. Po zohľadnení týchto mimoriadnych zdrojov je čerpanie v súlade s rozpočtom (rozpočet: cestovné 750 Eur, služby 2050 Eur, ceny súťaže 300 Eur, plus grantové prostriedky 4900 Eur, t.j. spolu 8000 Eur, čerpanie týchto položiek spolu 7309,20 Eur), jednotlivé položky neboli prekročené. V položke služby sú účtované poplatky za xerokópie 360,06 Eur, v položke spotreba materiálu je účtovaný bežný spotrebný materiál, zakúpenie multifunkčného zariadenia a PC zostavy.

Slovenský historický ústav MS sa v priebehu roka etabloval v Martine. Drobné prekročenie rozpočtu v položkách spotreba materiálu, cestovné súvisí s presťahovaním knižnice ústavu do Martina (zakúpenie regálov, triedenie knižných diel v Bratislave a ich prevoz). Rozpočet ústavu zahŕňal vydanie dvoch dielov Historického zborníka 2012 (AH 2300 Eur, tlač 1800 Eur), v závere roka vyšlo dvojčíslo HZb 1-2/2012 (AH 940 Eur, tlač 737 Eur), v položke ostatné služby (1004 Eur) je zahrnuté sťahovanie a poplatky za xerokópie. Celkovo v položke služby nastala úspora 1519 Eur. Úspora bola zaznamenaná aj v mzdových nákladoch v dôsledku čerpania PN. Rozpočet tejto kapitoly bol dodržaný.

Stredisko národnostných vzťahov MS má od 1.7. nové personálne zabezpečenie, riaditeľ a jeden pracovník. V rozpočte bolo premietnuté iba najnevyhnutnejšie pokrytie bežných nákladov, v súlade s tým sa realizovalo aj jeho čerpanie. Mierne prekročenie cestovného je kompenzované značne nedočerpanými nákladmi na materiál a služby.

Krajanské múzeum MS – rozpočet ústavu zahŕňal predovšetkým tvorivé dielne a kurzy pre choreografov pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Celkovo bol rozpočet ústavu dodržaný, prekročenie cestovného (o 604 Eur) a prekročenie položky spotreba materiálu o 165 Eur (z dôvodu zakúpenia kopírovacieho zariadenia) bolo kompenzované nedočerpaním v službách o 1188 Eur. Prekročené sú mzdové náklady, pretože v priebehu roka odišli dvaja pracovníci Krajanského múzea, ktorým bolo vyplatené odchodné a odstupné v súlade so zákonníkom práce a kolektívnou zmluvou.

Archív MS – rozpočet zahŕňal bežné náklady spojené so spracovaním fondov MS, ďalej náklady spojené s reštaurovaním fondov, čiastočne s digitalizáciou fondov, vyhotovenie fotografií. Náklady na reštaurovanie fondov boli pokryté získaním grantu MKSR vo výške 4700 Eur. Vzhľadom k tomu bol na základe požiadavky riaditeľky archívu upravený rozpočet medzi dvoma položkami – čiastka 550 Eur bola presunutá zo služieb do spotreby materiálu. Položka spotreba materiálu je mierne prečerpaná, zahŕňa predplatné periodík do knižnice Slovenská archivistika, Knižná revue, zakúpenie knižných titulov do príručky 102,71, zakúpenie PC 330 Eur, zakúpenie kancelárskeho vybavenia 731,83 Eur. Položka opravy a údržba zahŕňa mimoriadne náklady na opravu kopírovacieho zariadenia a počítačov (pôvodne bola v tejto položke plánovaná len rutinná údržba kopírovacieho zariadenia). Položka cestovné je dodržaná s malou úsporou. V službách je zahrnuté čerpanie grantu aj so spolufinancovaním - reštaurovanie 4000 Eur, AH 700 Eur, vyhotovenie výstavných panelov 9 ks, reprodukcie a vyhotovenie fotografií 298,68 Eur, AH 396 Eur za preklad vzácných darovaných rukopisov, dopracovanie knižničného systému Clavius 101,40 Eur. Čerpanie OON bolo pôvodne plánované vo výške 1200 Eur, čerpanie 408,17 Eur. Na akvizíciu fondov bola plánovaná čiastka 750 Eur, čerpanie v zmysel rozpočtu 704,28 Eur (zakúpené grafiky Vodrážku, 2 obrazy Mitrovského a iné – informácie sú uvedené v správe o činnosti). Pôvodne bol rozpočet v jednotlivých položkách plánovaný nasledovne – materiál 3550 Eur, opravy a údržba 100 Eur, cestovné 400 Eur, služby 1480 Eur a 4700 Eur grant, OON 1200 Eur, akvizícia 750 Eur, spolu 12 180 Eur, čerpanie v týchto položkách 11 900,13 Eur. Celkovo bol rozpočet tejto kapitoly dodržaný.

Slovenské národné noviny – položky spotreba materiálu (rozpočet 1500 Eur) a cestovné (rozpočet 500 Eur) boli čerpané s veľkou úsporou, náklady na opravy (pôvodne plánované 50 Eur) nevznikli. Služby boli rozpočtované vo výške 124 132 Eur (z toho 59300 Eur náklady šéfredaktor a externí redaktori, poštovné 14596 Eur, tlač 25736 Eur s prepočtom na výšku nákladu 1. štvrťrok 2500 ks, ďalej 3000 ks a 12 príloh s rozpočtom 3780 Eur, AH 24500 Eur). Na základe rozhodnutia Výboru MS (zasadenie 2. júna 2012) bol rozpočet tejto položky navýšený o čiastku 3200 Eur na poštovné, spolu 127332 Eur. Čerpanie 127 066,09 Eur, z toho 57500 Eur tvoria odmeny redaktorom (p. Bančej a Balogh mali uzatvorené zmluvy až od 1.4.2012), poštovné 25830,80 Eur (zvýšené náklady na poštovné a tlač vznikli prihlásením nových predplatiteľov, teda sú pokryté príjmami z predplatného), tlač 21767,14 Eur, AH 21750,40 Eur.

Slovenské pohľady – celkovo rozpočet tejto kapitoly bol dodržaný. Položka spotreba materiálu o malú čiastku prekročila rozpočet (čerpanie zahŕňa bežný spotrebný materiál, zakúpenie multifunkčného zariadenia a tlačiarne). Rozpočet ostatných položiek (cestovné, opravy a údržba aj služby) bol dodržaný, aj vzhľadom k získaniu dodatočných zdrojov sa dodržali pôvodné rámce. Redakcia získala dotáciu 3000 € i grant z MK SR vo výške 5000 Eur, ktorými zastrešila predovšetkým náklady na tlač, AH a zvýšené čerpanie mzdových nákladov v II. polroku (p. Vlnka).

Vydavateľstvo MS a ďalšie periodiká – celkovo je čerpanie v súlade s rozpočtom. Vydavateľstvo MS prekročilo čerpanie položky spotreba materiálu o cca 200 Eur a to najmä potrebou zakúpenia odborných príručiek pre jazykovú redakciu a čerpanie ostatných osobných nákladov (OON) o 3343,8 Eur vplyvom dotácií na knižné tituly z MK SR, ktorých vydanie si vyžadovalo redakčné práce na dohodu. Na druhej strane nedočerpala sa položka opravy a údržba – rozpočet 150 Eur, čerpanie 100,48 Eur a čerpanie v cestovnom dosiahlo 70,20 Eur (rozpočet 250 Eur). Po zohľadnení grantov z MK SR 38400 Eur na publikácie a 4000 Eur na Kultúru slova, spolu 42400 Eur sa aj čerpanie položky ostatné služby realizovalo v súlade s rozpočtom, ktorý bol stanovený vo výške 94680 Eur, čerpanie dosiahlo úroveň 130659,54 Eur (rozdiel 35979,54 Eur, t.j. navýšenie čerpania bolo pokryté dodatočnými zdrojmi, z pôvodného rozpočtu sa realizovalo aj 5%-né spolufinancovanie grantov a ešte sa dosiahla aj úspora 6420,46 Eur).

Členské ústredie MS, Oblastné strediská MS – čerpanie v súlade s rozpočtom. V priebehu roka sa vypovedala nájomná zmluva v Námestove, v Trebišove, v Košiciach, uzatvorila sa nájomná zmluva v Čadci a v Banskej Bystrici (sála evanjelického domu od septembra 2012 s platbou od októbra). Intenzívne rokovania prebiehajú s p. primátorom mesta Trstená, ktorý nám ponúkol priestory za platbu 1 € za celý priestor (nie za m²) bez úhrady médií. Zvýšilo sa nájomné v DMS Rožňava a OP Bardejov, znížilo sa nájomné za OP Prešov. Čerpanie kapitoly Oblastné strediská MS zahŕňa prevádzkové náklady uhrádzané na základe nájomných zmlúv centrálné, ďalej čerpanie dotácií na výdavky a čerpanie dotácií, ktoré domy MS získali na základe podaných grantov (zatiaľ 12 456 Eur). Čerpanie položky daň z nehnuteľností predstavuje platby realizované v domoch, pokiaľ je daň z nehnuteľností hradená centrálné premieta sa do čerpania TIU MS. Čerpanie jednotlivých položiek v kapitole členského ústredia bolo v súlade s rozpočtom, cestovné je mierne prečerpané, ostatné položky sa čerpali s výraznou úsporou. V službách je premietnutá tlač poštových poukazov, členských preukazov a novoročiek.

Informačné ústredie MS – rozpočet kapitoly okrem bežných nákladov súvisiacich s chodom pracoviska zahŕňal denný monitoring prostredníctvom spol. Storiin a TASR, pravidelnú mesačnú inzerciu aktivít MS. V čerpaní tejto kapitoly sa premieta aj čerpanie troch grantov z MK SR, ktoré boli podané centrálné ale granty zastrešovali aktivity DMS R. Sobota, Rožňava a OP Hrušov spolu vo výške 4300 Eur, ich spolufinancovanie 86,10 Eur a realizácia grantu výstavného projektu IN.MEDIA.ART vo výške 800 Eur. Položka spotreba materiálu (rozpočet 2400 Eur) zahŕňa čerpanie grantu Hlaholika (DMSRS) 300 Eur, Cyrilo-metodský deň (OP Hrušov) 100 Eur, IN.MEDIA.ART 552,15 Eur, zakúpenie externého disku, tlačiarne. Po zohľadnení nákladov grantov bolo reálne čerpanie vo výške 2239,90 Eur. Položky opravy a údržba a cestovné sú mierne prekročené. V službách je zahrnuté čerpanie grantov vo výške 4227,10 Eur (z toho 900 Eur výstavné prvky, 200 Eur AH, ostatné sú služby – vystúpenie FS, propagácia, doprava, prevoz kulís). Po zohľadnení grantov je čerpanie v položke služby 5678,17 Eur (rozpočet 5870 Eur).

Začiatkom roka pracovníci informačného ústredia pripravili (výber dodávateľa, tvorba stránky, migrácia údajov) novú internetovú stránku MS. Náklady spojené s jej spustením sú premietnuté v kapitole **Internetová stránka, Matica TV**, ktorej čerpanie je v súlade s rozpočtom.

Finančno-ekonomický útvar MS – v položke spotreba materiálu je účtovaný bežný spotrebný materiál, predplatné odborných periodík a zakúpenie tlačiarne. Položka bola mierne prekročená, na druhej strane položky oprava a údržba (rozpočet 100 Eur, čerpanie 36,12 Eur) a cestovné (rozpočet 200 Eur,

čerpanie 140,48 Eur) bol čerpané s úsporou. V službách sú účtované poplatky za školenia, mimoriadnou položkou, ktorá nebola plánovaná je školenie na získanie odbornej spôsobilosti vo verejnom obstarávaní vo výške 220 Eur. Z ďalších položiek je to spracovanie ročnej účtovnej závierky 396 Eur a platba za úpravu programu Softip Profit 238,80 Eur. Čerpanie služieb 1313,05 Eur mierne prekračuje rozpočet, po zohľadnení mimoriadnej platby 1093,05 Eur (rozpočet 1100 Eur). V roku 2012 sme neplatili preddavky na daň z príjmov právnických osôb, v termíne podania daňového priznania bola zaplatená daň 96 107 Eur. V tabuľke čerpania sa táto platba nenachádza, uvedená je vo výkazoch.

Technicko-investičný útvar MS – táto kapitola zahŕňa náklady samotného pracoviska ale zastrešuje aj náklady na prevádzku všetkých pracovísk okrem oblastných stredísk. V položke spotreba materiálu boli rozpočtované náklady na PHM pre všetky pracoviská (21000 Eur), náklady na kancelárske a čistiace potreby pracoviska 5500 Eur, predplatné periodík 600 Eur, materiál na údržbu 800 Eur, spolu 27900 Eur. Čerpanie dosiahlo úroveň 31958,62 Eur. Prečerpanie rozpočtu spôsobilo najmä čerpanie PHM, v ostatných častiach bol rozpočet tejto položky v zásade dodržaný. Položka spotreba energií zahŕňa platby za energie – elektrická energia, voda, para plyn v II. budove MS, divadelnej technike, Matičnom dome, Dome J. C. Hronského, Neografii C, na bratislavských pracoviskách, RZ Santovka, nehnuteľnosť v Štúrove, kruhový objazd v Komárne. Do čerpania tejto časti sa premietli mimoriadne náklady na budovu C. Boli to zálohové platby spolu vo výške 36 474 € a vyúčtovacia faktúra 34710,61 Eur a platby spojené s úhradou elektrickej energie požičovne kostýmov a krojov spolu 40921,39 Eur. V rozpočte boli plánované náklady na požičovňu vo výške 20 000 Eur, na budovu C 34000 Eur. Zvýšené náklady boli čiastočne kompenzované mimoriadnym príjmom z nájomného. Cestovné bolo prečerpané z dôvodu účasti vodiča na zahraničných pracovných cestách. V službách boli plánované platby za poštovné a spoje 60440 Eur (skutočné čerpanie 54688,69), prenájom orientačných tabúľ 600 Eur (Hakom Martin) – zodpovedá skutočnosti, poplatky za APV Softip 3800 Eur (zodpovedá skutočnosti), školenia 4000 Eur (skutočnosť 917,66 Eur), služby 50360 Eur, stravovanie 39290 Eur (skutočnosť 33217,36 Eur – poplatky za stravu a stravné poukážky všetkých pracovníkov po znížení o prevod zo Sociálneho fondu a platbu zamestnancov, t.j. 55%-ný podiel zamestnávateľa). V službách je zahrnutá platba za vypracovanie projektu digitalizácie 2400 Eur (bude refinancovaná z eurofondov) a platba za personálny audit 3600 Eur, ktorý vykonala ICBS, s.r.o. Považská Bystrica.

Záver personálneho auditu:

Všeobecná sumarizácia zistení:

- výskyt neefektívnych činností a duplícít
- vzájomná neinformovanosť útvarov a atomistické myslenie, prevláda skôr snaha zviditeľniť cez MS seba a nie MS ako ustanovizeň
- nedodržiavanie nastavených pravidiel – zlodej času
- absencia mesačných výkazov činnosti
- absencia zavedenia snímkovania pracovného času
- nízky, resp. žiadny záujem o priebežné čerpanie svojho rozpočtu zo strany útvaru
- Domy MS odmietajú vydať odpočet hospodárenia
- Domy MS ako právnická osoba vchádzajú do právnych vzťahov – nízka úroveň nájomných zmlúv – problém s vymáhateľnosťou
- zavedenie pohyblivej zložky mzdy
- slabá úroveň komunikácie medzi útvarmi

- absencia oznámení o zmene na vedúcich pozíciách útvarov
- absencia marketingu z jedného miesta

Záver: je potrebné prijať opatrenia k zefektívneniu činností na jednotlivých útvaroch, k lepšej vzájomnej informovanosti, odstráneniu duplicit, k účinnejšej komunikácii a optimalizácii funkčných miest. Navrhuje sa nová organizačná štruktúra (v prílohe). Informačno-komunikačné ústredie bude riadené generálnym riaditeľom IKU, členské ústredie bude riadené tajomníkom ČU, vedné ústredie vedeckým tajomníkom, hospodársko-ekonomické ústredie generálnym riaditeľom HEU.

Požičovňa kostýmov a krojov celý rok 2012 pracovala v priestoroch Divadelnej techniky v Priekope, od februára však v nájme (zámenná zmluva – MS od Neografie, a.s. zakúpila budovu C a Neografia, a.s. zakúpila od MS divadelnú techniku). Na základe tejto skutočnosti sa do čerpania požičovne premietli neplánované náklady na nájomné 21182,22. Čerpanie položky spotreba materiálu je v súlade s rozpočtom (4640 Eur), ku konca roku boli zakúpené nové regálové systémy do nových priestorov (platba 1749,60 Eur).

Krajské snemy MS – rozpočet tejto kapitoly (4000 Eur – 500 Eur na krajský snem) bol dodržaný s úsporou 520 Eur.

Informatizácia MS – rozpočet kapitoly bol prekročený o 428 Eur (PC pre nového pracovníka v SLU MS 492 Eur). Do čerpania je premietnutý nákup výpočtovej techniky na pracoviská a zakúpenie programového vybavenia (Windows Office, Eset Smart Security – dvojročné licencie).

Opravy a investície – zahŕňajú zakúpenie budovy C Neografie, a.s. 294 000 €, zakúpenie bytu na Hviezdoslavovej ulici v Martine 56 800 Eur, zakúpenie motorového vozidla 4000 Eur, (z DMS Komárno), rekonštrukciu priestorov DMS Komárno 12926,14 Eur (obe položky viedli k tomu, aby boli domu vytvorené podmienky na zvýšenie vlastných príjmov a dom mohol začať splácať pôžičku 11855 €), rekonštrukciu priestorov na Grosslingovej ulici 24955,31 Eur, vypracovanie znaleckého posudku na rekonštrukciu strechy II. budovy MS 1135,20 Eur (pre potreby podania grantu), opravu potrubia v DMS Fiľakovo 438,70 Eur, riešenie dvoch havarijných situácií (zatekanie strechy DMS Galanta) 8196,48 Eur, Súsošie sv. Cyrila a Metoda 14190 Eur, revízie, servisné prehliadky a údržbu motorových vozidiel. Rozpočet tejto kapitoly bol stanovený na 393 000 Eur, čerpanie 442 558,07 Eur. Mimoriadnou investíciou bolo zakúpenie bytu za zostatkovú cenu (schválil výbor MS na zasadnutí 2.6.2012), po zohľadnení tejto mimoriadnej investície by čerpanie dosiahlo 385 758,07 Eur.

Projekty roka 150. výročia MS – čerpanie tejto kapitoly zahŕňa projekty Národné matičné slávnosti (63 912,70 Eur), medzinárodný letný tábor MS (16667,74 Eur), Scénická žatva 842,33 Eur, programová konferencia 1110,52 Eur, busta A. Bernolák (2800 Eur), materiály k 100. výročiu narodenia G. Zvonického (1770 Eur), propagačné materiály k 150. výročiu založenia MS – pracovné listy pre najmenších a staršie deti, pracovné listy JCH, nástenný kalendár (7634,80 Eur), vianočný koncert 9254,80 Eur. Zvýšené čerpanie tejto kapitoly umožnil poskytnutý grant MK SR (30 000 Eur), dotácia mesta Martin (1000 Eur), dar NBS a p. Obického na bustu A. Bernoláka 2000 Eur, dar p. Slotu na programovú konferenciu 2000 Eur, dotácia mesta Vysoké Tatry 200 Eur, spolufinancovanie vianočného koncertu mesto Martin 289 Eur, ktoré umožnili saturovať časť nákladov (spolu nové zdroje 35489 Eur). Po očistení dodatočných zdrojov je rozpočet tejto kapitoly (pôvodne 68000 Eur +35489 Eur, spolu zdroje 103 489 Eur, čerpanie 103992,89) prekročený o 503,89 Eur.

Miestna a regionálna kultúra – rozpočet 38500 Eur, čerpanie 52512,57 Eur

Grantová agentúra – čerpanie tejto kapitoly zahŕňa poskytnutie príspevkov záujmovým a vedeckým odborom MS a to:

100 € Historický odbor MS – Cena Daniela Rapanta

100 € Divadelný odbor MS – Divadelníci k Roku MS – Divadelné révy 2012

400 € Výtvarný odbor MS – Konštantín a Metod v Nitre

200 € Jazykový odbor MS – Spoznávanie a propagácia kultúrneho a jazykového dedičstva Trnavy a okolia pri príležitosti 250. výročia narodenia A. Bernoláka

700 € Politologický odbor MS – konferencia Exteritoriálne účinky maďarskej legislatívy (časť nevyčerpanej dotácie bola vrátená na účet MS v januári 2013)

Rozpočet tejto kapitoly bol 2000 Eur, čerpanie 1500 Eur, pôvodne bola plánovaná vyššia dotácia pre Politologický odbor MS, ktorý miesto dvoch konferencií realizoval jednu konferenciu.

Dotácia účtu Koruna Matici – poskytnutá bola dotácia vo výške 1 000 Eur (v súlade s rozpočtom, pôvodne plánovaná dotácia 2200 Eur nebola potrebná z dôvodu príspevkov zakladajúcich členov)

Vysporiadanie súdneho sporu – M. Bartoš sa domáhal súdnou cestou platby za 4 diely relácie Slovenské pohľady (á 2500 Eur). Písomná zmluva s M. Bartošom nebola uzatvorená, súd zvažil okolnosti uvedené v písomnej výpovedi M. Markuša a vydal platobný rozkaz bez prítomnosti Matice slovenskej. M. Bartoša zastupovala Advokátska kancelária JUDr. Čarnogurského. Matica slovenská súdny spor prehrala ale zásluhou advokátskej kancelárie JUDr. Mrázovský a partneri, ktorá rokovala s JUDr. Čarnogurským sa podarilo uzatvoriť mimosúdnu dohodu. Matica slovenská uhradila istinu, JUDr. Čarnogurský sa zriekol odmeny, pozastavili sa úroky a MS hradila súdny poplatok len vo výške 6,60 Eur.

Komentár k účtovnej závierke zostavenej k 31.12.2012

Tabuľkový prehľad Čerpanie rozpočtu podľa výkazov vychádza z materiálov, ktoré tvoria ročnú účtovnú závierku Matice slovenskej – súvaha, výkaz ziskov a strát a poznámky. Príjmy a výdavky sú v nej spracované v súlade so zákonom č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, t.j. sú to **príjmy a výdavky, ktoré vecne a časovo súvisia s rokom 2012, sú to príjmy a výdavky, ktoré boli v roku 2012 zaúčtované**. Výkaz teda zahŕňa aj náklady, ktoré boli v roku 2012 rozúčtované ale nemuseli byť uhradené (k 31.12.2012 boli v splatnosti a boli uhradené po 1.1.2013 alebo sú to vyúčtovacie faktúry, ktoré vecne patria do roka 2012 ale reálne môžu byť uhradené až v januári – februári budúceho roka) a príjmy, ktoré boli vyfakturované ale nemuseli byť (z rôznych dôvodov) uhradené.

Na zasadnutie Výboru MS sa predkladá na schválenie správa o činnosti a hospodárení ale nie ročná účtovná závierka. Samostatný tabuľkový prehľad pod názvom Čerpanie rozpočtu v zmysle schváleného rozpočtu spolu so správou o hospodárení uvádza len skutočné výdavky a príjmy, ktoré sú reálne podložené platbou alebo príjmom finančných prostriedkov. Zohľadňuje sa pritom skutočnosť, že faktúry za december predchádzajúceho roka sa uhrádzajú až v novom roku, v „starom“ roku sa naopak predplácajú služby (predplatné periodík, poistenie majetku) na ďalší rok, podobne na strane príjmov si niektorí predplatelia uhradia predplatné na ďalší rok.

Finančno-ekonomický útvar MS poskytuje podrobný komentár jednotlivých položiek Dozornému výboru MS na preskúmanie spolu s ročnou účtovnou závierkou. Spracovaním materiálu na zasadnutie Výboru MS (správa a činnosti a hospodárení, ktorá obsahuje pôvodný rozpočet MS schválený Výborom MS na rok 2012, čerpanie rozpočtu skutočné, účtovnú závierku – súvahu, výkaz ziskov a strát,

poznámky, závazky a pohľadávky MS, príjmy a výdavky podľa výkazu, komentár k účtovnej závierke) FEU MS považuje svoju povinnosť voči DV MS za splnenú.

Náklady podľa VÝKAZU ZISKOV A STRÁT

501 Spotreba materiálu – zahŕňa nákup pohonných látok, spotrebného materiálu (tonery, kancelárske potreby, výtvarné potreby), knihy do príručky alebo predplatné periodík, nákup drobného hmotného majetku (tlačiareň, stoličky, PC, kancelárske vybavenie, regály), t.j. majetok s dobou použiteľnosti dlhšou ako 1 rok alebo majetok, ktorého obstarávacia cena je 33 – 1700 Eur.

502 Spotreba energie –elektrická energia, voda, para (teplo), plyn

511 Opravy a údržba – náklady na opravy rôzneho druhu, vrátane preventívnych a servisných prehliadok, servis PC

512 Cestovné – náhrady cestovných výdavkov v súlade so zákonom o cestovných náhradách (cestovné príkazy)

518 Ostatné služby – položka zahŕňa súbor viacerých nákladov súvisiacich s činnosťou pracovísk – nájomné priestorov, služby spojené s nájmom priestorov, poštovné a spoje, internet, stravovanie zamestnancov, polygrafické náklady, školenia, autorské honoráre, drobné programy (do 2400 Eur), výstavnícke prvky, služby rôzneho druhu – právne služby, vypracovanie znaleckých posudkov, prenájom techniky, technické zabezpečenie podujatí (osvetlenie, ozvučenie, konštrukcie), doprava, vystúpenia FS, propagácia podujatí, zdravotná služba, požiarna ochrana a pod.

521 a 524 mzdové náklady a zákonné sociálne poistenie (35,2% z objemu mzdových nákladov)

527 Zákonné sociálne náklady – tvorba sociálneho fondu (0,9% z objemu mzdových nákladov podľa KZ), odstupné, náhrady mzdy za prvých 10 dní PN, ochranné pracovné pomôcky

538 Ostatné dane a poplatky – zákonné poplatky hradené na základe výmerov – napr. poplatok za zneškodnenie odpadu, koncesionárske poplatky, poplatok za emisie (hradia niektoré domy)

547 Osobitné náklady – na základe usmernenia MF SR sa na tomto účte účtuje zakúpenie zbierok do fondov MS (v položke Archív MS) a použitie zdrojov účtu Koruna Matici, ďalej niektoré vybrané špecifické náklady (porotné, náklady na krajské snemy). V porovnaní spredhľadujúcom rokom sa tu premietli práve náklady na krajské snemy 3480,47 Eur

549 Iné ostatné náklady – bankové poplatky, poistenie všetkého druhu (poistenie nehnuteľností, hmotného majetku, poistenie zodpovednosti za škodu, povinné zmluvné a havarijné poistenie motorových vozidiel, poistenie liečebných nákladov pri zahraničných služobných cestách), poplatky za vedenie účtu cenných papierov

551 Odpisy dlhodobého majetku – len účtovný zápis, vyjadruje opotrebenie majetku (približne na rovnakej úrovni ako v roku 2011, mierne vyššie odpisy vznikli odpisovaním novozakúpenej budovy Neografie C od februára 2012 (divadelná technika už bola doodpisovaná)

552 Zostatková cena predaného dlhodobého nehmotného a dlhodobého hmotného majetku – čiastka 233 700,38 Eur predstavuje zúčtovanie zostatkovej ceny administratívnej budovy predanej divadelnej techniky 218 204,36 Eur, ostatok tvorí zostatková cena predaných motorových vozidiel 15496,02 Eur (tiež len účtovný zápis)

558 Tvorba a zúčtovanie opravných položiek – v priebehu roka 2012 bola rozpustená z dôvodu zániku príčin jej tvorby opravná položka k pohľadávkam (knižné tituly) a bola vytvorená nová zákonná opravná položka (knižné tituly)

561 Poskytnuté príspevky organizačným zložkám – dotácia účtu koruna Matici

562 Poskytnuté príspevky iným účtovným jednotkám – predovšetkým sú to príspevky na podporu miestnej a regionálnej kultúry, príspevky právnickým osobám

563 Poskytnuté príspevky fyzickým osobám – finančné príspevky fyzickým osobám (nie ceny do súťaží v podobe vecných cien, tie sa účtujú v položke reprezentácia), t.j. jednotlivcom, v zmysle štatútu literárnych súťaží a prehliadok (ceny Slovenských pohľadov 1328 € a cena predsedu MS J. Rezníkovi 332 Eur, ceny vyhodnotených prvých troch návrhov súsošia 3000 Eur, 250 Eur Cena MS zahraničnému autorovi v rámci prehliadky Etnofilm)

Náklady podľa výkazu ziskov a strát v roku 2012 tvorili spolu (riadok 38) 2 978 909,44 €. V porovnaní s predchádzajúcim rokom (stĺpec číslo 4 vo výkaze) boli náklady v roku 2012 vyššie v porovnaní s nákladmi za rok 2011 o 321 851,69 Eur. Podstatnú časť tohto rozdielu (233 700,38 Eur) tvorí zaúčtovanie zostatkovej ceny predaného majetku.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom pokleslo čerpanie na účte 501 Spotreba materiálu v časti spotrebný materiál, PHM a predplatné ostali zhruba na rovnakej úrovni, vzrástol nákup DDHM (napr. nákup regálov do SHU MS, nákup stojanov pre potreby požičovne).

V roku 2012 vzrástla spotreba energií. V tejto položke sa prejavili predovšetkým média Neografie C, ktoré za predchádzajúci rok tvoria 66 625 Eur.

Poklesol celkový rozsah opráv najmä vplyvom výpadku dividend (väčšina opráv najmä v domoch MS sa realizuje z neštátnych prostriedkov), na opravy bolo v roku 2011 rozpočtované 140 000 Eur, v roku 2012 99 000 Eur (po zohľadnení platby za kúpu Neografie C).

Náklady na reprezentáciu a cestovné mierne poklesli.

Rozdiel v čerpaní v položke 518 Ostatné služby je spôsobený predovšetkým tým, že v roku 2011 sme získali granty vo výške 69100 Eur, v roku 2012 89000 Eur a mimoriadne bol zúčtovaný grant MKSR pre DMS Bratislava 8000 Eur. Čerpanie týchto grantov sa poväčšine premieta práve v službách. Mimo-riadnou položkou bolo nájomné požičovne kostýmov a krojov 21182,22 Eur, nájomné DMS BB 14496 Eur (kompenzované príjmami z nájmu), náklady na redaktorov a poštovné Slovenských národných novín (čiastočne kompenzované príjmami z predplatného a znížením mzdových nákladov) cca 49000 Eur, celkovo náklady vzrástli na AH, tlačiarenské náklady, nájomné, služby, závodné stravovanie ostalo na úrovni v predchádzajúcom roku, poklesla realizácia výstav.

Mzdové náklady a zákonné sociálne poistenie – náklady poklesli

532 Daň z nehnuteľností – oproti predchádzajúcemu roku sa zvýšila o daň z nehnuteľností rozhodnutím miest a obcí, ktoré prehodnocovali svoje príjmy v dôsledku výpadku ich podielových daní.

549 Iné ostatné náklady sa mierne zvýšili v dôsledku toho, že sa koncom roka hodnotili pôvodné zmluvy a uzatvorili sa nové zmluvy na poistenie majetku. Dosiahla sa úspora cca 1900 Eur. Pôvodnými zmluvami sme mali uhradené poistné až do februára 2013, nové zmluvy boli uzatvorené k 21. decembru. Zúčtované tak boli do roku 2012 ale s tým, že nespotrebované poistné nám bolo vrátené na účet po 1.1.2013 (to sa už do účtovnej závierky nepremietlo).

Príjmy podľa VÝKAZU ZISKOV A STRÁT

601 Tržby za vlastné výrobky – príjem z predaja periodík a knižných vydaní a platba za odpredaj propagačného materiálu, podrobne sú príjmy rozpísané v sumarizácii príjmovej časti rozpočtu (posilnenie tržieb z predaja knižných titulov a predplatného SNN)

602 Tržby z predaja služieb – príjem zo služieb rôzneho druhu, podrobne sú príjmy rozpísané v sumarizácii príjmovej časti rozpočtu, o cca 2000 Eur vzrástli príjmy za tábor, 1350 Eur boli príjmy DMS RS, príjmy požičovne ostali na úrovni minulého roka

613 Zmena stavu zásob výrobkov – táto položka nie je reálnym príjmom, je to len stav knižných vydaní na sklade v MS alebo v komisiách vyjadrený v skladových cenách

641 Úroky z omeškania – na základe právoplatného súdneho rozhodnutia a exekučného príkazu bola vymožená pohľadávka MS (spoločnosť MC USIP Považská Bystrica – faktúra za predaj knižných titulov) aj s úrokmi z omeškania

644 Úroky – úročenie finančných prostriedkov na bankových účtoch

649 Preplatenie poistných udalostí, odpísanie záväzkov a iné – kým v minulom roku tvorili túto položku najmä refakturácie poistných udalostí, v roku 2012 to boli rôzne príspevky v domoch, poistná udalosť bola len jedna (441 Eur)

651 Tržby z predaja dlhodobého majetku – podrobne sú príjmy rozpísané v sumarizácii príjmovej časti rozpočtu. Na vysvetlenie ešte dodávame, že Matica slovenská predala budovu divadelnej techniky Neografii, a.s. za 766 000 Eur a kúpila od Neografia, a.s. budovu „C“ za 1 060 000 Eur. Platbu 766 000 Eur sme si vzájomne započítali a zostatok 294 000 Eur sme doplatili. Príjem 766 000 Eur je teda nepeňažný príjem ale zaúčtovaný musí byť v plnej výške.

652 Dividendy – 736 929,60 Eur - dividendy Neografie, a.s., 5 000 € dividendy V MS, s.r.o.

656 Výnosy z použitia fondu - prostriedky z účtu Koruna Matici použité na úhradu nákladov spojených s konaním okresných a oblastných rád MS a busty A. Bernoláka

658 Výnosy z prenájmu majetku – nájomné značne vzrástlo najmä vplyvom prenájmu priestorov v budove Neografie C a DMS BB

662 Dary a poskytnuté finančné príspevky právnických osôb, 2% podiel zo zaplatenej dane – podiel zo zaplatenej dane tvorí 14164 €, 200 € je dotácia mesta Vysoké Tatry na zabezpečenie detského tábora, 2000 Eur dotácie mesta Martina na Slovesnú jar a slávnosti, 2200 Eur dotácia NOC na Slovesnú jar, 9849,33 € sú dotácie alebo dary právnických osôb v domoch MS (z toho 8000 Eur DMS BA, 700 Eur DMS Levice), 332 € - príspevok Neografie, a.s. na Ceny Slovenských pohľadov v zmysle štatútu, 1659,70 Eur príspevok Jazykovedného ústavu LŠ SAV na vydanie časopisu Kultúra slova, 1000 Eur dar NBS a 1000 Eur dar p. Obického na bustu A. Bernoláka, reklama a použitie príspevkov na vydanie knižných diel 4049,20 Eur a iné

663 Dary a finančné príspevky fyzických osôb – 2000 € dar p. Slotu na programovú konferenciu, 500 Eur dar p. Kravec, 456 Eur dary v domov, 793,18 Eur čerpanie príspevku Slovenského historického ústavu MS, príspevky na knižnú publikáciu p. Kostelničáka 1347,98 Eur a iné

691 Dotácia zo ŠR, účelové dotácie MK SR (vyššie oproti minulému roku o účelové dotácie z grantového programu MK SR) – 1494000 Eur + 89 000 Eur + 39372 Eur(odpisy cez 384) – 22076,14 Eur (nedočerpaná dotácia k 31.12.2012).

Príjmy podľa výkazu ziskov a strát dosiahli v roku 2012 výšku 3449475,91 € (riadok 74), oproti predchádzajúcemu roku vzrástli o 757 427,48 €. Je to predovšetkým príjem z predaja divadelnej techniky (766 00 Eur) a predaja Blahovho domu (71610 Eur), na druhej strane je potrebné zohľadniť nižší príjem z dividend o 182 233 Eur. Je pozitívne, že tento výpadok príjmov bol nahradený zvýšením príjmov prakticky vo všetkých ostatných príjmových položkách výkazu (okrem 649, kde boli v predchádzajúcom roku účtované poisťné udalosti).

SÚVAHA

Súvaha je založená na rovnosti aktív a pasív, t.j. rovnosti zdrojov financovania (vlastných a cudzích), ktoré majú kryť majetok účtovnej jednotky (dlhodobý hmotný a nehmotný a finančný majetok, zásoby, pohľadávky, finančné prostriedky na účtoch a v hotovosti).

Aktíva

V časti A Neobežný majetok v časti dlhodobý nehmotný majetok bola z účtu 041 Obstaranie dlhodobého NM odúčtovaná platba 1316,21 Eur a zaúčtovaná bola ako zmarená investícia na účte 549 Iné ostatné náklady. Na tomto účte boli účtované projekty na prípojky pre chatu na Martinských holiach, ktoré pred vyradením boli ponúknuté na darovanie odborovej organizácii za istých podmienok, ktorá chatu vlastní. Odbory neprejavili o tieto projekty záujem z dôvodu ich zastaralosti. V časti dlhodobý hmotný majetok sa prejavilo vyradenie budovy a pozemkov divadelnej techniky z titulu predaja a zaradenie pozemkov a budovy Neografie C z titulu kúpy. To sa prejavilo pohybom v časti stavby a pozemky. Z účtu 042 Obstaranie dlhodobého hmotného majetku bola odúčtovaná zmarená investícia 1656,38 Eur, ktorá nebola zaradená a súvisela s divadelnou technikou (prevádzkový poriadok kotolne). Účtovanie o nej stratilo opodstatnenie predajom budovy. V oblasti dlhodobého finančného majetku nenastali zmeny.

V časti B Obežný majetok vzrástli zásoby (knižné diela), výrazne poklesli pohľadávky. Z pohľadávok z obchodného styku – 3733,38 Eur sú pohľadávky v splatnosti, 11583,36 Eur po lehote splatnosti. Prostredníctvom právneho zástupcu vymáhame päť pohľadávok (z toho nové sú len tri pohľadávky vo výške 588,61 Eur) – Združenie zahraničných Slovákov – podiel na vydaní knižného diela spolu vo výške 2655,51 Eur, MC ÚSIP 433,19 Eur, Kníhkupectvo Phenix 155,42 Eur. Poklesol zostatok prostriedkov na účte a v hotovosti, vzrástli náklady budúcich období, t.j. náklady, ktoré súvisia rokom 2013 ale uhradené boli v roku 2012 – nájomné, poistné, predplatné časopisov, poplatok za doménu

Pasíva

Na strane pasív tvoria vlastné zdroje 79,86 % celkových zdrojov (rok 2011 80,74%). Základné imanie zaznamenalo zmenu (vyradenie pozemkov a zaradenie nových pozemkov v súvislosti s kúpou a predajom), prejavil sa vplyv priaznivého výsledku hospodárenia za rok 2012 – zisk 26883,60 Eur, ktorý bol preúčtovaný na účet 428 Nevysporiadaný výsledok hospodárenia min. rokov vo výške 25539,42 Eur a 1344,18 Eur bolo preúčtované na tvorbu rezervného fondu, ale i zisk bežného roka 374 447 Eur. V časti fondy tvorené zo zisku sa premieta vplyv vysokého zostatku na účte Koruna Matiči.

V cudzích zdrojoch mierne vzrástla výška krátkodobej rezervy, ktorú MS tvorí zo zákona na nevyčerpané dovolenky. Krátkodobé záväzky sa zvýšili a to najmä vplyvom vysokej dane z príjmov právnických osôb, ktorú sme museli uhradiť v termíne podania daňového priznania. Vysoká daň je spôsobená vysokými príjmami z predaja dlhodobého majetku (Blahov dom a divadelná technika). V záväzkoch na účte 321 Dodávateľa najpodstatnejšiu časť tvoria dve faktúry za vyúčtovanie energií (II. budova MS a Neografia C) spolu 61 792,05 Eur

Časové rozlíšenie – účet 384 – na tomto účte sa účtujú najmä odpisy dlhodobého majetku obstaraného z dotácie zo ŠR, predpis dotácie na kapitálové výdavky, zostatok dotácie zo ŠR, ktorú je potrebné dočerpať nasledujúci rok do 31. marca.

Výsledok hospodárenia k 31.12.2012 zisk 374 447,85 Eur.